

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammel Torv 22. 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Retsudvalget (2. samling)
REU alm. del - Bilag 252
Offentligt

Dato: **24 MAJ 2005**

J.nr.: 2004-3972-628
Sagsbehandler: PH
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt. nr.: 18

+ rapporter

Vedrørende inspektion af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel

Hermed sender jeg et eksemplar af endelige rapport af dags dato vedrørende inspektion den 13. december 2004 af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel.

Med henblik på muligheden for at mangfoldiggøre rapporten vedlægger jeg desuden en uhæftet kopi af rapporten.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

24 MAJ 2005

Gammeltorv den
Journalnr. 2004-3972-628 PH

Folketingets Ombudsmands

Inspektion

af

**Arrestafdelingen i
Politigårdens Fængsel**

den 13. december 2004

Folketingets Ombudsmand - Gammeltorv 22 - 1457 København K

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Generelt	5
3. Bygningmæssige forhold mv.	8
3.1. Celler	9
3.2. Toilet- og bedefaciliteter	10
3.3. Arbejds-, undervisnings- og fritidslokaler	12
3.4. Køkken	14
3.5. Vaskerum	14
3.6. Gårdtursareal	15
3.7. Besøgsfaciliteter	16
3.8. Observationscelle	18
3.9. Sikringscelle	20
3.10. Lægeværelse	22
3.11. Personalerum	22
4. Klientel mv.	22
4.1. Hvilke indsatte er arrestafdelingen beregnet til	22
4.2. Hvilke indsatte er indtil videre anbragt på afdelingen	26

5. Forholdene for de indsatte i afdelingen	30
5.1. Arbejde og undervisning	31
5.2. Fritid	32
5.3. Fællesskab	33
5.4. Besøg	42
5.5. Egne genstande mv.....	44
5.6. Andet.....	45
5.7. Sammenfatning.....	45
6. Anbringelse på og tilbageførsel/overførsel fra afdelingen	53
6.1. Anbringelse på afdelingen	53
6.2. Tilbageførsel og overførsel	56
7. Erfaringerne med afdelingen	58
8. Andre forhold	59
8.1. Arbejde, undervisning og fritid.....	59
8.2. Besøg, herunder forsvarerbesøg	61
8.3. Lægebetjening mv.	63
8.4. Personaleforhold.....	65
8.5. Forplejning.....	66
8.6. Butik	68
8.7. Fjernsyn	71
8.8. Vaskemaskine og køleskab	72

8.9. Telefonsamtaler	73
8.10. Talsmandsordning.....	76
8.11. Aviser og bøger	78
8.12. Information af de indsatte	82
8.13. Undersøgelse af de indsatte og deres celler.....	83
9. Samtaler med indsatte	84
9.1. Støjniveau.....	84
9.2. Udlevering af dvd'er mv.....	85
9.3. Tid for besvarelse af kald	86
9.4. Udlevering af billeder hvor de indsatte selv er på.....	87
9.5. Tidspunkterne for afvikling af aktiviteter	87
10. Opfølgning.....	89
11. Underretning.....	89

1. Indledning

Som led i ombudsmandens inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg og tre af embedets medarbejdere den 13. december 2004 inspektion af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Til stede under inspektionen var blandt andre fængselsinspektøren i Københavns Fængsler og afdelingslederen for arrestafdelingen.

Inspektionen bestod i samtaler med arrestafdelingens ledelse og en personale-repræsentant, en rundgang i arrestafdelingen og samtaler med indsatte. Under min afsluttende samtale med arresthusets ledelse blev de indsattes klager forelagt for ledelsen, og de indsatte har efterfølgende modtaget et brev med svar på deres klager. I den forbindelse blev ledelsen bedt om at underrette mig om nærmere angivne forhold. Nogle af de punkter som de indsatte fremkom med, er afsluttet i brevene til de indsatte, mens øvrige punkter er medtaget de relevante steder i gennemgangen nedenfor.

Inspektionen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel har ikke omfattet en gennemgang af rapporter som ellers normalt finder sted i forbindelse med inspektioner. Det skyldes at inspektionen fandt sted meget kort tid efter at afdelingen åbnede som arrestafdeling.

Det bemærkes at nogle af de i rapporten berørte emner hovedsagelig bygger på en efterfølgende gennemgang af det skriftlige materiale som jeg har modtaget fra arrestafdelingen og Direktoratet for Kriminalforsorgen, og således ikke blev særskilt drøftet under selve inspektionen.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Københavns Fængsler, Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Københavns Fængsler og Direktoratet for Kriminalforsorgen har i breve af henholdsvis 13. og 29. april 2005 fremsat sådanne bemærkninger som er indarbejdet i denne endelige rapport. Københavns Fængsler har tillige besvaret nogle af de spørgsmål som blev rejst i kursiv i den foreløbige rapport, og som jeg i følgebrevet hertil tilkendegav at jeg først ønskede svar på efter afgivelsen af den endelige rapport. Jeg har imidlertid medtaget disse bemærkninger med ændringer af det i kursiv anførte til følge.

2. Generelt

Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er en særlig afdeling for negativt stærke indsatte. Afdelingen der organisatorisk hører under Københavns Fængsler, er beliggende på Københavns Politigård og har plads til 25 indsatte. Afdelingen blev officielt indviet den 24. september 2004, men modtog ikke indsatte før den 4. oktober 2004.

Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er oprettet på baggrund af en aftale som regeringen og Dansk Folkeparti indgik den 2. marts 2004 om at udvide kapaciteten i kriminalforsorgen, herunder ved oprettelse af en særlig sikret arrestafdeling i Politigårdens Fængsel. I en pressemeddelelse som blev udsendt samme dag, er bl.a. anført følgende om oprettelsen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel:

”... Oprettelsen af 25 pladser i en særligt sikret arrestafdeling i Politigårdens Fængsel skal imødekomme behovet for egnede pladser til negativt stærke fanger, herunder rockere. Dette behov forventes yderligere forøget i den kommende tid som følge af politiets og skattevæsenets målrettede indsats mod rockerkriminalitet. Oprettelsen af nye, permanente pladser i Politigårdens Fængsel er dermed første led i regeringens opstramning af rockernes afsoningsforhold.
...”

I pressemeddelelsen er justitsministeren desuden citeret for at have udtalt bl.a. følgende:

”...

Samtidig skabes der mulighed for, at indsatte der optræder voldeligt eller truende i de eksisterende stærkeafdelinger eller i arresthusene, øjeblikkeligt kan overføres til et mere restriktivt regime for en periode.

...”

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, sendte den 11. maj 2004 en skrivelse til kriminalforsorgens institutioner der nærmere beskrev de nye strategier over for negativt stærke indsatte. Direktoratet anførte heri bl.a. at den nye arrestafdeling – ud over at skabe mulighed for øjeblikkeligt at fjerne negativt stærke indsatte som optræder voldeligt eller truende i de eksisterende stærkeafdelinger eller i arresthusene – ville blive anvendt til negativt stærke varetægtsarrestanter og negativt stærke afsonere med domme på op til fire måneder.

I forbindelse med indvielsen den 24. september 2004 blev der udsendt en ny pressemeddelelse der nærmere beskriver baggrunden for oprettelsen af afdelingen og hvilke indsatte afdelingen er beregnet til. Samme oplysninger fremgår af et brev af 9. december 2004 som jeg har modtaget fra Direktoratet for Kriminalforsorgen i en sag som er rejst af egen drift forud for (og til brug for) inspektionssagen. Direktoratet har heri bl.a. anført følgende:

”...

Tiltagende problemer med at håndtere negativt stærke indsatte – herunder indsatte med rockertilhørsforhold – i kriminalforsorgens institutioner medførte, at det i 1999 blev besluttet, at de negativt stærke indsatte skulle være placeret på særlige afdelinger helt afsondret fra det øvrige fængsel. Til imødegåelse af problemerne med negativt stærke indsatte blev der med straffuldbyrdsloven, som blev vedtaget i maj 2000 og trådte i kraft den 1. juli 2001, endvidere givet lovhjemmel til at overføre negativt stærke indsatte mellem forskellige institutionstyper, herunder fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at hindre overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Det har imidlertid vist sig nødvendigt med yderligere tiltag over for gruppen af negativt stærke indsatte. De negativt stærke indsatte har skabt en voksende afstand til personalet og udøvet et stigende pres mod personalet, herunder i form af trusler. Dette har gjort det nødvendigt blandt andet med flere placeringsmuligheder og bedre mulighed for opdeling af de særlige stærkeafdelinger i de lukkede fængsler.

Blandt andet afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg, hvor overvejende Bandidos-relaterede indsatte er anbragt, havde store problemer med disse. Navnlig på baggrund af den generelt truende stemning for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg samt flere særdeles voldsomme overfald på personale fra fængslet blev det i foråret 2004 besluttet, at der skulle etableres en særlig arrestafdeling i Politigårdens Fængsel, hvortil negativt stærke indsatte, som optræder alvorligt truende og/eller voldeligt, kan overføres, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på personale og medindsatte.

Arrestafdelingen imødekommer desuden et generelt øget behov for flere arresthuspladser til varetægtsfanger, som er negativt stærke indsatte, og som det igennem de senere år er blevet stadigt vanskeligere at håndtere i de almindelige arresthuse, hvor det ikke på samme måde som i statsfængslerne er muligt at holde de negativt stærke indsatte afskilt fra de andre indsatte.

Oprettelsen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er således et led i en bredere indsats over for negativt stærke indsatte, herunder indsatte med rockertilhørsforhold, ...”

Baggrunden for oprettelsen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er tillige omtalt i bemærkningerne til et lovforslag som justitsministeren fremsatte den 15. december 2004 om ændring af straffuldbyrdelsesloven (lovforslag nr. 147, Folketings Tidende 2004/2005, 1. samling, tillæg A, s. 4299ff, som bl.a. omfatter begrænset fællesskab for negativt stærke indsatte, jf. pkt. 5.3.). I dette lovforslag (som bortfaldt ved udskrivning af valg i januar 2005, men som er genfremsat uændret den 23. februar 2005 som lovforslag nr. 12 og vedtaget den 19. maj 2005) er bl.a. anført følgende:

” ...

Hidtil har der manglet et sted at placere negativt stærke indsatte, som er voldelige og truende, men efter ibrugtagningen af de 25 pladser i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel har kriminalforsorgen nu mulighed for øjeblikkeligt at overføre negativt stærke indsatte til mere restriktive forhold i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel skal således som første prioritet modtage voldelige og truende indsatte fra statsfængslernes stærke-afdelinger. Oprettelsen af de 25 pladser imødekommer desuden det generelt øgede behov for flere arresthuspladser, der er indrettet til at håndtere varetægtsfanger og korttidsdømte, som er negativt stærke indsatte, herunder rockere.

...”

3. Bygningmæssige forhold mv.

Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er som nævnt under pkt. 2 beliggende på Politigården i København og har plads til 25 indsatte.

Politigårdens Fængsel blev taget i brug i 1924 og blev ombygget i efteråret 2004 i forbindelse med indretningen af arrestafdelingen til de negativt stærke indsatte. Indtil da blev Politigårdens Fængsel anvendt til personer der afventede fremstilling i Politigårdens undersøgelseskamre eller i Københavns dommervagt og som modtageafdeling for Vestre Fængsel, men i perioder med pres på belægnings-situationen i Københavns Fængsler har fængslet også været anvendt som almindelig belægningsafdeling (bufferkapacitet). Der er fortsat to venterum til brug for personer der afventer fremstilling i dommervagten, og et kontor til brug for dommervagten. Om de bygningmæssige rammer forud for ombygningen i 2004 henviser jeg i øvrigt til pkt. 5.7.

Afdelingen rummer fem etager. Alle cellerne er enkeltceller som er fordelt på de fire øverste etager (2.-5. etage). Cellerne er beliggende på samme side af en gang hvor der også er toilet- og badefaciliteter. Der er desuden kontorer, et kondirum, et lægeværelse og et vaskerum fordelt på disse etager. På første etage hvor der ikke er celler, er der et flexrum som kan benyttes både af indsatte og personale, et køkken (som ikke må benyttes af de indsatte), en observationscelle og en sikringscelle. På denne etage findes tillige to besøgslokaler som ligger på en gang der går på tværs af selve arrestafdelingen i den ene ende. (I den anden ende af gangen er der udgang til to venterum der som nævnt under pkt. 2 hører til dommervagten, og inde i selve arrestafdelingen er et kontor til brug for dommervagten).

Fra øverste etage er der udgang til to mindre gårdtursarealer (hver på ca. 35 m²).

Afdelingen er panoptisk opbygget. I den ene side af gangen er der en smal trappe, men afdelingen er tillige (af sikkerhedsmæssige grunde) udstyret med elevator der som udgangspunkt altid benyttes ved transport af indsatte mellem etagerne. På 2.- 4. etage er der kun gangareal i den ene langside og i begge ender i afdelingens fulde bredde, mens der på 5. etage er gangareal i begge langsider. Gangarealet på langsi-

derne er meget smalt. På gangarealet i den ene ende er der på alle etager, bortset fra på 1. etage, opsat mindre bogreoler som udgør afdelingens bibliotek, og brandslukningsudstyr. Mellem etagerne er der udspændt et grovmasket net.

Endevæggene og en af de to andre vægge er malet bordeaux, mens den sidste væg er malet hvid. Karmene i indhakkede til cellerne er ligeledes malet hvide. (Billeder af gangarealet og af en tom celle kan ses på Københavns Fængsleres hjemmeside). Gulvet er et terazzogulv. I loftet på 5. etage er der monteret ovenlysvinduer, og i loftet på de enkelte etager hænger flere store kuglelamper og lysstofrør.

Alle cellerne ligger ud til en gård hvorfra der er adgang til arrestafdelingen og andre lokaliteter som tilhører politiet. Der er derfor en livlig trafik i denne gård, jf. pkt. 9.1.

Der er indkigshuller i dørene til cellerne og også til toilet- og baderum. Disse huller var ikke lukket til alle steder. Det blev oplyst at det ville ske.

Det er efter min opfattelse beklageligt at ikke alle huller var blændet ved afdelingens ibrugtagning. Jeg har noteret mig at de huller der endnu ikke var blevet lukket, ville blive lukket, og går ud fra at det nu er sket. For en ordens skyld beder jeg dog om oplysning om hvorvidt samtlige huller nu er lukket.

3.1. Celler

Cellerne er som allerede nævnt fordelt på alle etager, bortset fra 1. etage. På 2. og 5. etage er der fem celler og på 3. og 4. etage henholdsvis syv og otte celler.

I forbindelse med inspektionen besøgte jeg en tom celle på 2. etage (celle 1). Da samtalerne med de indsatte (12 i alt) fandt sted på de indsatte celler, så jeg og mine medarbejdere imidlertid flere (beboede) celler under inspektionen.

Cellerne er ca. 8,5 m². De er smalle og aflange og der er højt til loftet. I endevæggen lige under loftet er der et mindre vindue med tremmer udvendigt. Der var ikke opsat

gardiner i cellerne hvilket en af de indsatte fremsatte ønske om. Han følte sig overvåget af politiet som fra den anden side af gården kunne se ind i hans celle.

Direktoratet har i sagen vedrørende inspektion af Arresthuset i Maribo i en udtalelse af 16. oktober 2003 oplyst "at ønsker fra indsatte, der har et særligt behov for at få opsat gardiner, bør imødekommes, såfremt dette kan ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde". Direktoratet har i den forbindelse anført at gardinerne skal være af brandhæmmende materiale og opsættes så de i længden svarer til vinduets størrelse og ikke kan trækkes ud over bredden af vinduet, og at ydervægge ikke må være dækket af plakater og lignende.

På denne baggrund går jeg ud fra at de indsatte kan få opsat gardiner eller lignende i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse. Jeg beder dog afdelingen om at oplyse om det forholder sig sådan.

Cellerne er udstyret med en vask med varmt og kold vand og en radiator. De er indrettet med kriminalforsorgens nye standardinventar som omfatter en briks der tillige kan fungere som sofa, et (ikke særlig højt) klædeskab, et bord og en bogreol der begge er monteret i skinner på væggen, en stol og opslagstavler. Køleskab og tv med dvd-afspiller og radio er desuden fast inventar på cellerne (jf. i øvrigt pkt. 8.8. og 8.7.). Briks og stol er monteret med stof.

Cellerne er ligesom afdelingen i øvrigt som nævnt nyistandsat og møbleret med nyt inventar, og jeg har derfor ingen bemærkninger til cellernes stand og indretning.

3.2. Toilet- og badefaciliteter

På hver etage er der et toilet- og baderum til brug for de indsatte. Toilet- og baderummene er flisebeklædte og forskellige i størrelse, men indeholder alle et toilet og en bruseniche. Selv om afdelingen er nyistandsat, fremtrådte disse rum lettere slidte. Et sted (på 4. etage) manglede bruseren et brusehoved (som lå i vindueskarmen).

De indsatte er låst inde i toilet- og baderummet når de benytter det.

To af de indsatte som der var samtale med under inspektionen, klagede over rengøringsstandarden (særligt) i toilet- og baderum. Jeg havde ikke noget at udsætte på rengøringen af hverken toilet- og baderum eller fællesarealerne indenfor på tidspunktet for inspektionen, men i brevene til de indsatte – som arrestafdelingen fik kopi af – bemærkede jeg at jeg gik ud fra at afdelingen løbende fører tilsyn med at rengøringen (som Københavns Fængsler har oplyst bliver udført af fastansatte servicemedarbejdere ved Københavns Fængsler) er god nok.

Der lå håndsæbe fremme på håndvasken på et af toilet- og baderummene. Der var ingen håndklæder, hverken almindelige stofhåndklæder eller engangshåndklæder. I et forrum til to af rummene bemærkede jeg at der stod en dunk med shampoo og små engangsbægre.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen den 26. marts 2003 har udsendt en generel henstilling til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med hhv. flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller.

Jeg henstiller på denne baggrund at der opsættes (engangs)beholdere med flydende sæbe og engangshåndklæder eller lignende, og jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Der var ikke adgang til renevæske i bade- og toiletrumene. Det blev oplyst (og fremgår også af svaret i et spørgeskema som afdelingen efter min anmodning har udfyldt forud for inspektionen) at renevæske kan udleveres af sygeplejersken. Af arrestafdelingens husorden fremgår det at sygeplejerske ved behov er til stede en gang om ugen i to timer, men af det nævnte spørgeskema fremgår det at sygeplejerske fast er til stede to gange om ugen i det antal timer som der er behov for.

Direktoratet har i en skrivelse af 3. oktober 2000 til anstalterne og arrestinspektørerne anført at renevæske og vejledning i brugen heraf skal være "frit tilgængeligt" for de indsatte. I et brev af 16. januar 2001 har direktoratet anført at denne forudsætning godt kan imødekommes ved en ordning hvorefter renevæsken frit kan afhentes hos sundhedspersonalet, men det forudsætter at der på hverdage kommer sundhedspersonale i institutionen. I Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel kommer der som nævnt kun sygeplejerske to gange om ugen (men det overvejes at udvide sygeplejerskedækningen, jf. pkt. 8.3).

Ordningen med adgang til renevæske omfatter alle fængsler og arresthuse, herunder særafdelinger, bortset naturligvis fra kontraktafdelinger/stoffri afdelinger.

Da sygeplejerske kun kommer i afdelingen to gange om ugen, opfylder den procedure som arrestafdelingen har indført, efter min opfattelse ikke kravet om at renevæske og vejledning i brugen heraf skal være frit tilgængelig for de indsatte. Jeg går ud fra at arrestafdelingen vil sørge for at renevæske og vejledning gøres frit tilgængelig for de indsatte, og jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold.

3.3. Arbejds-, undervisnings- og fritidslokaler

Arrestafdelingen har ikke noget værksted/arbejdsrum.

Der er heller ikke noget undervisningslokale, men flexrummet, jf. herom nedenfor, vil kunne benyttes hertil.

Af fritidslokaler findes der et kondirum og det nævnte flexrum.

Kondirummet har samme størrelse som en celle og ligger på 5. etage. Lokalet er udstyret med i alt tre træningsmaskiner. Det blev under inspektionen oplyst at indkøb af denne type maskiner er sket fordi de indsatte foretrækker disse maskiner. På væggen er opsat vejledninger i brug af udstyret.

Flexrummet kan benyttes både af indsatte og af personalet (til møder mv.). Rummet er som tidligere nævnt beliggende på 1. etage. Det er etableret ved nedrivning af væggen mellem to celler og er således ca. 17-18 m². I rummet er opstillet et bordtennisbord som fylder næsten hele rummet.

Herudover råder afdelingen ikke over fællesrum til brug for de indsatte.

På tidspunktet for inspektionen var der ingen ventilation i kondirummet (hvilket nogle af de indsatte klagede over under samtalerne med dem). Ledelsen oplyste (allerede) under rundgangen i arrestafdelingen at der inden for kort tid ville blive sørget for ventilation i kondirummet.

Jeg går på denne baggrund ud fra at ventilation nu er installeret, men for en ordens skyld anmoder jeg om oplysning herom og om hvorvidt ventilationen fungerer tilfredsstillende.

Kondirummet er som nævnt udstyret med flere maskiner og af denne grund var pladsen i kondirummet meget trang. Jeg har noteret mig at indkøb af netop den type maskiner som findes i rummet (styrketræningsmaskiner), er sket ud fra hvad de indsatte foretrækker. Jeg går ud fra at arrestafdelingens oplysning herom bygger på den erfaring som kriminalforsorgen har med hensyn til de indsattes ønsker og ikke på konkret fremsatte ønsker.

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt indretningen af rummet og valg af udstyr er sket i overensstemmelse med de anbefalinger som en arbejdsgruppe vedrørende indretning og brug af kondilokaler i marts 2001 er fremkommet med, og om der har været overvejelser eller ønsker om andre typer udstyr (til konditionstræning). Jeg henviser i den forbindelse til den under pkt. 8.1. nævnte anmodning fra en af de indsatte som der var samtale med, om opstilling af en kondicykel.

Pladsen omkring bordtennisbordet i flexrummet er som nævnt også trang og vanskeliggør efter min umiddelbare opfattelse fuldt udbytte af spillet. Jeg henviser i den forbindelse til pkt. 5.3.

Jeg går ud fra at opsætning af bordtennisbord (frem for andre aktiviteter) i dette rum bl.a. skal ses i sammenhæng med at rummet også benyttes som mødelokale for personalet. Jeg beder dog om oplysning om hvorvidt det har været overvejet at indrette rummet med andre aktiviteter til brug for afvikling af fællesskab mellem de indsatte. Jeg beder desuden afdelingen om at oplyse om det har været undersøgt om det er muligt at få et mindre bord.

Det forekommer mig umiddelbart uforståeligt at der trods den omfattende ombygning og nyindretning af fængslet i efteråret 2004 til arrestafdeling ikke er etableret værkstedsfaciliteter, eller at flexrummet ikke er indrettet således at det kan benyttes både til fritidsaktiviteter og beskæftigelse. Jeg henviser nærmere til afsnit 5.7. nedenfor.

3.4. Køkken

På 1. etage ved siden af flexrummet er der et køkken som bruges (fortrinsvis) til anretning af maden som kommer fra centralkøkkenet i Vestre Fængsel, jf. pkt. 8.5. De indsatte har ikke tilladelse til at benytte dette køkken, men det er dog indrettet således at det vil kunne benyttes (af indsatte) til tilberedning af mad. Jeg henviser herom til pkt. 5.3. og 5.7.

3.5. Vaskerum

På 2. etage var der på tidspunktet for inspektionen ved at blive tilsluttet en vaskemaskine og en tørretumbler i et rum der hidtil havde fungeret som personaletoilet. Afdelingen har således nu et vaskerum som de indsatte kan benytte, jf. i øvrigt pkt. 8.8.

3.6. Gårdtursareal

Arrestafdelingen råder som tidligere nævnt over to gårdtursarealer som hver er på omkring 35 m². Gårdtursarealerne ligger på arrestafdelingens tag. Adgang hertil sker fra 5. etage fra en gang modsat cellegangen. Adgang til gårdene sker i øvrigt via en mindre gård mellem de to gårde.

Murene er af beton og herpå er ophængt kamera og lamper. Lamperne var udskiftet kort tid før inspektionen idet de tidligere opsatte lamper ikke gav nok lys til at gårdene kunne benyttes efter mørkets frembrud (fx til afvikling af gårdture i vinterhalvåret for indsatte som har været i retten hele dagen). Der er udspændt et metalnet over gårdene, og kort tid før inspektionen var der blevet etableret halvtag. Fra gårdene er der (på grund af beliggenheden på taget og de høje mure) alene udsigt til himlen.

I hver af gårdene er der to bænke hvoraf den ene manglede et armlæn. I den ene gård lå en bold.

Der er ingen udsmykning eller beplantning på gårdtursarealerne. I den ene gård var der larm fra et udsugningsanlæg.

Gårdene har et interimistisk udseende og giver kun mulighed for begrænset fysisk udfoldelse. På grund af de bygningsmæssige rammer er det imidlertid ikke muligt at udvide udendørsarealet.

En sammenlægning af gårdene vil gøre udendørsarealet mere egnet til fysisk udfoldelse. Det vil samtidig indebære at der kun er én gård til rådighed (og at adgang til gården vil ske direkte fra arrestafdelingens gang).

Hvis der opretholdes en bestemmelse om at der maksimalt må være to indsatte sammen under gårdtur, jf. pkt. 5.3, går jeg ud fra at én gård ikke er tilstrækkelig til afvikling af gårdtur for de (op til 25) indsatte i arrestafdelingen. Af samme grund går jeg ud fra at der afholdes gårdtur i begge gårde samtidig. Jeg beder om oplysning om hvorvidt mine antagelser er korrekte.

Jeg beder desuden afdelingen om at overveje mulighederne for at gøre de to gårde mere indbydende og underrette mig om resultatet heraf.

I den foreløbige rapport nævnte jeg at der på jorden på inspektionstidspunktet lå en del (frugt)affald, cigaretskodder mv. En af de indsatte som der var samtale med, klagede over utilstrækkelig oprydning/rengøring (generelt) på gårdtursarealet. Under rundgangen blev det oplyst at gårdene fejes hver morgen og skylles af.

Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 anført at fængslet ikke er enig i at der på inspektionstidspunktet lå en "del" affald på jorden. Københavns Fængsler har bemærket at mine bemærkninger herom "giver et ukorrekt indtryk af, at gårdtursarealerne fremtrådte uryddelige". Københavns Fængsler har i fortsættelse heraf bemærket at gårdtursarealerne rengøres dagligt.

Jeg fastholder at der på inspektionstidspunktet lå en del affald på jorden. Bemærkningen tilsigter alene at give en faktuel beskrivelse af gårdtursarealerne på inspektionstidspunktet. På baggrund af det under inspektionen – og nu tillige i Københavns Fængslers udtalelse – oplyste om at gårdene fejes og skylles hver morgen, foretager jeg mig dog ikke mere vedrørende dette forhold.

3.7. Besøgsfaciliteter

Arrestafdelingen har to besøgslokaler som ligger side om side ud til en gang der støder op til selve arrestafdelingen. Rummene er ca. 10-12 m² og indrettet med en briks/sofa, et bord og et par stole. Der var tillige en barnestol. Der er rullegardiner til at trække ned for vinduet som udenfor er monteret med tremmer. Fra lokalerne er der direkte adgang til toilet.

Der har tidligere været en dør mellem de to besøgsrum som imidlertid er fjernet i forbindelse med klager over at der ikke var lydtæt mellem de to rum. Det viste sig imidlertid ikke at være tilstrækkeligt hvorfor der efterfølgende er sket en isolering af

væggene således at der nu efter det oplyste ikke længere er problemer med lydtæthed.

På gangen udenfor er et skab med kondomer og lagner som de indsatte og deres besøgende har mulighed for at tage på vej til besøg som foregår for låst dør. Det er således ikke muligt for de indsatte og deres besøgende at forsyne sig med kondomer og lagner under besøget uden at kontakte personalet.

Jeg er bekendt med at direktoratet den 5. november 2004 har udsendt en skrivelse til kriminalforsorgens fængsler og arresthuse om forbedring af besøgsforholdene. Skrivelsen er udfærdiget på baggrund af en indstilling fra en arbejdsgruppe og omhandler minimumskrav og egentlige forbedringer. Blandt minimumskravene er det bl.a. anført at besøgsrummene skal være indrettet med et skab med kondomer og engangslagner mv. der er tilgængeligt uden at den indsatte skal kontakte personalet.

Jeg henstiller derfor til afdelingen at opsætte et skab eller lignende i besøgsrummet til lagner og kondomer, og jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

Der var ikke noget legetøj til udlån til besøgende børn. Ifølge arrestafdelingens husorden er det ikke tilladt de besøgende at medbringe legetøj. Til mindre børn må medbringes sutteflaske mv.

Af afsnittet om minimumskrav i ovennævnte skrivelse af 5. november 2004 fra direktoratet fremgår det tillige at der skal være et passende udvalg af legetøj der efter institutionens vurdering er egnet til at stimulere kontakten mellem den indsatte og den indsattes børn. Jeg henviser i den forbindelse også til justitsministerens svar af 13. april 2005 på spørgsmål nr. 48 og 49 af 11. marts 2005 fra Folketingets Retsudvalg hvori denne skrivelse er omtalt.

Jeg henstiller på denne baggrund til afdelingen at anskaffe legetøj (og eventuelt bøger mv.) til udlån til besøgende børn, og jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

De indsatte bliver lukket ind til besøg via gangen i selve arrestafdelingen, mens de besøgende kommer ind en anden vej fra. De besøgende kommer således ikke ind i selve arrestafdelingen.

For at komme ind i lokalerne skal de besøgende gennem en metalscanner, og de genstande som den besøgendes ønsker at medbringe, bliver visiteret.

Jeg har bortset fra det manglende skab med kondomer mv. ingen bemærkninger til indretningen af besøgsrummene.

3.8. Observationscelle

Arrestafdelingen har en observationscelle som ligger på 1. etage. Cellen har samme størrelse som en almindelig celle (ca. 8,5 m²). I cellen er der ikke nogen seng, men alene en madras på gulvet. På madrassen lå der et tæppe. Der er desuden et bord og en lille bæk som er fastboltet til henholdsvis væg og gulv.

På væggen er en kaldeknop. Rummet oplyses af en loftslampe monteret i et fintmasket metalgitter. Det er tjekket at dette gitter vil falde ned hvis man forsøger at fastgøre noget i det (med henblik på selvbeskadigelse). I væggen er der indbygget en radiator.

Der er et (højtsiddende) vindue som ikke er matteret. Foran vinduet er monteret et fintmasket gitter. Jeg går ud fra at det på grund af dette gitter ikke er muligt at se ind i observationscellen (og at det samme gør sig gældende for sikringscellen, jf. om denne celle pkt. 3.9.).

I døren er der en indkigsrude som havde brændemærke efter brug af lighter. Det blev i den forbindelse oplyst at der ikke altid finder en personundersøgelse sted ved anbringelse i observationscelle idet det efter reglerne herom afhænger af en konkret vurdering. Observationscellen havde været benyttet én gang siden afdelingen blev taget i brug som særlig sikret arrestafdeling, og anbringelsen i cellen havde været meget kortvarig.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 2, at justitsministeren fastsætter regler om blandt andet godkendelse og anvendelse af observationsceller. Om indretningen af observationscellen fremgår følgende af Annette Esdorf m.fl., Straffuldbyrdelsesloven med kommentarer (2003), s. 157:

”En *observationscelle* er en celle med fastboltet og slagfast inventar, som er forsynet med observationsrude i døren.”

I medfør af straffuldbyrdelseslovens § 64 er fastsat bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse. Af bekendtgørelsens § 15, stk. 1, fremgår det at anbringelse i observationscelle kun kan ske i en celle der er godkendt som observationscelle af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Der er ikke i bekendtgørelsen fastsat nærmere regler om observationscellers indretning og udstyr.

Tidligere gjaldt tilsvarende regler om at observationsceller skulle godkendes af direktoratet før de blev taget i brug.

Af punkt 2 i et tidligere gældende cirkulære (nr. 98 af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse) der blev udarbejdet på grundlag af en indstilling afgivet i november 1992 af en arbejdsgruppe vedrørende anvendelse af sikringscelle i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, fremgår det at sikringsceller og observationsceller bør indrettes og udstyres efter de af arbejdsgruppen foreslåede standarder.

Af arbejdsgruppens indstilling fra 1992 fremgår følgende:

”...

6.5.2. Observationsceller

Indretning af observationsceller bør tage udgangspunkt i en almindelig celle og dennes indretning, men med de begrænsninger, der følger af cellens særlige anvendelse.

Cellernes inventar begrænses til en fastspændt vægbriks og et møbel bestående af bord og stol, der fastspændes til gulvet for at minimere risikoen for skader på indsatte og personale.

Celledøren forsynes med en observationsrude af panserglas.

Belysningen i cellen bør give mulighed for en hensigtsmæssig observation, og der bør være mulighed for lysdæmpning udefra.

Der henvises i øvrigt til bilag 6 om observationscellernes indretning.
...”

I sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet ved Horserød har direktoratet oplyst at direktoratet ved godkendelse af observationsceller fortsat følger indstillingens retningslinjer, og at observationsceller således skal være indrettet i overensstemmelse med bilag 6 til indstillingen om sikringsceller og observationsceller, medmindre direktoratet dispenserer herfra. Direktoratet har i den forbindelse oplyst at en sådan dispensation er givet til nogle fængsler.

På baggrund af ovenstående går jeg ud fra at observationscellen i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er blevet godkendt af direktoratet, og jeg beder direktoratet om at oplyse under hvilke eventuelle betingelser det er sket, herunder om der er dispenseret fra kravet om en fastspændt briks.

3.9. Sikringscelle

Sikringscellen ligger lige ved siden af observationscellen og har samme størrelse som denne celle. Den er møbleret med en fastboltet seng som er placeret midt i rummet,

og herpå er der monteret læderremme. På siden af sengen er en kaldeknop. Den under pkt. 3.8. omtalte radiator i væggen er placeret i væggen mellem observationscellen og sikringscellen. På inspektionstidspunktet var der temmelig varmt i cellen.

Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 bemærket at varmen er termostatstyret, og at temperaturen ligger på 21-22 grader med en svingningsmargen på plus/minus 2 grader. Københavns Fængsler har videre bemærket at der skal være en god temperatur i sikringscellen da den skal være forberedt til på ethvert tidspunkt at kunne modtage en indsat der aflædes. Københavns Fængsler mener at min bemærkning kan forstås som en kritik som fængslet ikke anser for rimelig. Fængslet har derfor anmodet om at sætningen slettes.

Min bemærkning om temperaturen skal ikke forstås som en egentlig kritik, men alene som en konstatering af at der efter min opfattelse var temmelig varmt i cellen på inspektionstidspunktet. Jeg er enig i at temperaturen i cellen til enhver tid skal være passende med henblik på at kunne modtage indsatte der aflædes i forbindelse med indsættelse i cellen.

I døren er der monteret en rude som jeg går ud fra er af panserglass.

Sikringscellen havde ikke været benyttet siden afdelingen blev taget i brug som arrestafdeling.

Jeg har ingen bemærkninger til indretningen af sikringscellen, herunder det forhold at remmene er permanent påsat; men som anført i sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet i Horsens i 1998, anser jeg det for mest hensynsfuldt hvis de fikse-ringsmidler som ikke anvendes i en given situation, fjernes, navnlig hvis den indsatte udtrykkeligt anmoder herom. Jeg henviser til Folketingets Ombudsmands beretning for 2000, s. 680-82.

3.10. Lægeværelse

På 3. etage er der indrettet et lægeværelse som har samme størrelse som en celle. I rummet er der en briks, en pc, et bord med vask og aflåselige under- og overskabe mv. I de aflåste skabe opbevares medicin og de indsattes journaler. Om adgangen hertil henviser jeg til pkt. 8.3.

3.11. Personalerum

Der er kontorer på tre af de fem etager, herunder en stor vagtstue (ca. 25 m²) med monitorer mv. på 4. etage. Vagtstuen er etableret ved sammenlægning af tre celler.

4. Klientel mv.

4.1. Hvilke indsatte er arrestafdelingen beregnet til

Som nævnt i pkt. 2. er Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel beregnet (udelukkende) til negativt stærke indsatte. Af pressemeddelelsen af 24. september 2004, direktoratets brev af 9. december 2004 og retningslinjer for anbringelse på afdelingen som Københavns Fængsler har fastsat i skrivelse af 23. september 2004 og præciseret i skrivelse af 22. oktober 2004, fremgår det at følgende negativt stærke indsatte og i den nævnte prioriterede rækkefølge kan anbringes på arrestafdelingen:

1. Negativt stærke indsatte, herunder indsatte fra afdelingerne for negativt stærke indsatte i de lukkede fængsler, som optræder alvorligt truende og/eller voldeligt.
2. Negativt stærke varetægtsarrestanter fra politikreds 1-8, dvs. negativt stærke varetægtsarrestanter der som udgangspunkt placeringsmæssigt hører til Vestre Fængsel, men hvor det på grund af graden af fællesskab i forbindelse med beskæftigelse mv. imidlertid ikke er muligt at anbringe negativt stærke varetægtsarrestanter der ikke er enten isoleret af retten eller udelukket fra fællesskab efter straffuldbyrdslovens § 63.
3. Negativt stærke varetægtsarrestanter fra andre arresthuse – hovedsageligt arresthusene på Sjælland.

4. Negativt stærke afsonere der skal udstå kortere fængselsstraf i arresthus (op til fire måneders fængsel).

For kategori 2-4 gælder efter retningslinjerne ikke krav om at de indsatte optræder alvorligt truende og/eller voldeligt, men det er tilstrækkeligt at de er karakteriseret som negativt stærke indsatte. Da indsatte i kategori 1 som nævnt har første prioritet, kan indsatte i kategori 2-4, kun anbringes i afdelingen hvis der er plads.

Det fremgår af Københavns Fængsels retningslinjer (og af pressemeddelelserne) at opholdet for indsatte i kategori 1 forudsættes at være midlertidigt, og at tilbageførsel således skal ske når grundlaget for opholdet ikke længere skønnes at være til stede, mens der ikke er en formodning om tilbageførsel af indsatte i de andre kategorier (fordi placeringen sker af kapacitetsmæssige grunde).

Efter ordlyden af retningslinjerne vil en indsat som er anbragt på andet grundlag end som kategori 1-indsat, kunne overgå til kategori 1 hvis vedkommende under opholdet optræder voldeligt eller truende.

I brevet af 9. december 2004 har direktoratet tillige angivet hjemmelsgrundlaget for placeringen af indsatte i de enkelte kategorier. For så vidt angår overførsel af indsatte afsonere i kategori 1 er hjemmelsgrundlaget straffuldbyrdelseslovens § 28, stk. 1, nr. 1, hvorefter indsatte kan overføres fra fængsel til arresthus hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen. Direktoratet har i den forbindelse bemærket at det af forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven fremgår at Straffelovsrådet i forhold til denne bestemmelse har lagt vægt på at muligheden for at forebygge negativt stærke indsattes overgreb på medindsatte m.fl. er væsentlig bedre i arresthuse som er mere overskuelige for personalet, dels på grund af deres mindre størrelse, dels på grund af det mere begrænsede fællesskab mellem de indsatte. For så vidt angår overførsel af varetægtsarrestanter i kategori 1 og anbringelse eller overførsel af varetægtsarrestanter i kategori 2 og 3 er hjemmelsgrundlaget varetægtsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, hvorefter varetægtsarrestanter kan anbringes i eller overføres til andet arresthus bl.a. når det er påkrævet af

sikkerhedsmæssige hensyn eller af andre særlige omstændigheder. Hjemmelsgrundlaget for afsonere i kategori 4 er straffuldbyrdelseslovens § 21, stk. 2 og 3, nr. 1, eller § 26, nr. 1 eller 4. Efter disse bestemmelser kan kortvarig fængselsstraf fuldbyrdes i eller overførsel til arresthus ske i det omfang det er nødvendigt af kapacitetsmæssige hensyn (§ 21, stk. 2, og § 26, nr. 1), eller nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen (§ 21, stk. 3, nr. 1 og § 26, nr. 4).

Som det fremgår af pkt. 2. er Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel oprettet som en særlig afdeling for negativt stærke indsatte, og det er sket på baggrund af en politisk beslutning herom.

Der er ikke noget til hinder for at der oprettes særlige afdelinger eller institutioner for bestemte kategorier af indsatte, fx negativt stærke indsatte. Jeg henviser til forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven (Folketingstidende 1999-2000, s. 3632 ff) og min udtalelse i sagen i Folketingets Ombudsmands beretning for 2000, s. 158 ff hvori også de europæiske fængselsregler (vedtaget af Europarådets Ministerkomité den 12. februar 1987) er omtalt. Som det fremgår af artikel 13 i disse fængselsregler, skal separate institutioner eller afdelinger så vidt muligt anvendes for bl.a. at lette fordelingen af specifikke kategorier af indsatte.

Men som det også fremgår af udtalelsen i Folketingets Ombudsmands beretning for 2000, s. 158 ff., skal forholdene for de indsatte på sådanne afdelinger opfylde de (minimums)regler der gælder i henhold til nationale og internationale regler, herunder de generelle administrative regler som Direktoratet for Kriminalforsorgen har fastsat. Særlige begrænsninger i forhold til forholdene for andre indsatte i sammenlignelige afdelinger skal desuden være sagligt begrundet, jf. herom pkt. 5.7. Jeg henviser tillige til straffuldbyrdelseslovens § 4 hvorefter der ikke må pålægges andre begrænsninger end sådanne der er fastsat ved lov eller følger af selve straffen, og retsplejelovens § 770, stk. 1, hvorefter en varetægtsarrestant alene er undergivet de indskrænkninger som er nødvendige til sikring af varetægtsfængslingens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed.

Anbringelsen af indsatte i konkrete tilfælde i en særlig afdeling eller institution må naturligvis heller ikke være usagligt begrundet og skal have fornøden hjemmel.

Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel og så vidt det er praktisk muligt i nærheden af den dømtes hjemsted, jf. straffuldbyrdelseslovens §§ 21, stk. 1, og 23, stk. 1. Varetægtsarrestanter skal endvidere ifølge retsplejelovens § 770, stk. 2, 1. pkt., så vidt muligt anbringes i arresthus på det sted hvor straffesagen behandles.

Der gælder imidlertid undtagelser fra disse bestemmelser. Jeg henviser til de bestemmelser som direktoratet har henvist til i brevet af 9. december 2004. Med hensyn til "andre særlige omstændigheder" i bestemmelsen i varetægtsbekendtgørelsens § 10 fremgår det af pkt. 25 i vejledningen til varetægtsbekendtgørelsen (nr. 125 af 4. november 2003) at det fx kan være at overførsel anses for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte m.fl.

Ifølge forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven (Folketingstidende 1999-2000, s. 3675) og pkt. 22 i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 69 af 5. juli 2002 om anbringelse og overførsel kan anbringelse eller overførsel af negativt stærke indsatte ske alene med henvisning til den negativt stærke indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsattes kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold at der er risiko for at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod fx medindsatte. Bortset fra ved overførsel af indsatte i kategori 1 til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, kræves det således ikke at den indsatte har udført bestemte handlinger for at blive anbragt i eller overført til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, men det er tilstrækkeligt at den indsatte er karakteriseret som negativ stærk indsat.

Jeg har således ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende selve oprettelsen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel som en særlig afdeling for de fire kategorier af negativt stærke indsatte som afdelingen ifølge retningslinjerne er beregnet til.

Om forholdene for de indsatte i afdelingen henviser jeg til pkt. 5.

4.2. Hvilke indsatte er indtil videre anbragt på afdelingen

Arresthuset har som tidligere nævnt plads til 25 indsatte og modtog de første indsatte efter ombygningen den 4. oktober 2004 (uge 41). Københavns Fængsler har forud for inspektionen sendt mig en oversigt over udviklingen i antallet af indsatte fra uge 41 til uge 48. Det fremgår heraf at indsatte er modtaget i flere tempi, og at der siden uge 44 har været flere end 20 indsatte i afdelingen. På inspektionstidspunktet var der 22 indsatte i arrestafdelingen. Det blev under inspektionen oplyst at der ifølge de overordnede rammer altid helst skal være et par ledige pladser (til brug for akut overførte indsatte og for at kunne foretage løbende vedligeholdelse af cellerne).

Det blev under inspektionen oplyst at arrestafdelingens bevilling er afhængig af hvor mange indsatte der er i afdelingen, og at der således af hensyn til afdelingens økonomi om muligt skal "fyldes op" med indsatte fra kategori 2-4 hvis der ikke er nok indsatte i kategori 1 til at fylde pladserne.

I brevet af 13. april 2005 har Københavns Fængsler oplyst at arrestafdelingens bevilling kun i meget lille grad er afhængig af hvor mange indsatte der er på afdelingen. Københavns Fængsler har oplyst at den bevillingsmæssige konsekvens af at en celle er belagt – ud over den i kontrakten fastlagte belægningsprocent – alene er en tilførsel på 100 kr. om dagen som (delvist) dækker de udgifter som er direkte relateret til de indsatte.

Jeg går på denne baggrund ud fra at ordningen i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel ikke adskiller sig fra den ordning der i øvrigt er gældende i landets fængsler og arresthuse.

I den tidligere omtalte sag som er rejst af egen drift forud for inspektionssagen, er direktoratet bl.a. anmodet om at oplyse hvor mange indsatte der indtil da var blevet

overført til/indsat i arrestafdelingen. For så vidt angår afsonerne er direktoratet endvidere anmodet om at oplyse længden af de indsattes domme og årsagen til den enkelte placering i arrestafdelingen, herunder – såfremt der er tale om overførsel fra en af afdelingerne for negativt stærkt styrende indsatte – med angivelse af efter hvilke bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven eller i tilhørende bekendtgørelser den pågældende indsatte var blevet overført.

Direktoratet har i den anledning med brev af 20. december 2004 sendt kopi af svar til Folketingets Retsudvalg på retsudvalgets spørgsmål nr. 70 og 74 af henholdsvis 12. og 16. november 2004 og oversigter over indsatte som var placeret i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel i perioden 4. oktober til 8. december 2004. Justitsministerens svar til retsudvalget er dateret 16. december 2004 og er ikke offentligt tilgængelige da de indeholder fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold.

Det fremgår bl.a. af svarene at der den 15. november 2004 var anbragt i alt 22 indsatte i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Heraf var der 8 indsatte i kategori 1. Der var desuden 7 indsatte som var midlertidigt overført fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg. I svaret redegøres tillige for grundlaget for anbringelsen af de indsatte under de enkelte kategorier, med en opdeling i varetægtsarrestanter og afsonere for så vidt angår kategori 1-indsatte.

Også på inspektionstidspunktet var der som nævnt 22 indsatte i arrestafdelingen. Det blev oplyst at der heraf var ca. 8 kategori 1-indsatte, og at der fortsat var nogle tilbage af de indsatte som blev overført fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg. De fleste øvrige indsatte var kategori 2-indsatte.

For så vidt angår de indsatte som var overført som kategori 1-indsatte, blev det desuden under inspektionen oplyst at to indsatte indtil da havde været afsonere, resten varetægtsarrestanter. Det blev ligeledes oplyst at alle overførsler i kategori 1 var sket på grundlag af vold eller trusler som havde fundet sted efter åbningen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, i enkelte tilfælde dog fordi indsatte som var blevet

udelukket fra fællesskab i Vestre Fængsel før åbningen af afdelingen, var fortsat med en uønsket adfærd efter åbningen af arrestafdelingen.

Med hensyn til de syv indsatte som midlertidigt blev overført til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg, fremgår det at denne overførsel er sket i forbindelse med ombygning af fængslets afdeling for negativt stærke indsatte. Direktoratet har oplyst at flytning til anden institution har været nødvendigt fordi negativt stærke indsatte skal holdes afsondret fra andre indsatte, og fordi der ikke var plads til at overføre dem alle sammen til afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille.

Det blev under inspektionen oplyst at de pågældende indsatte efter aftale med direktoratet blev overført som de første (den 4. oktober 2004), og at ombygningen af afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg forventedes færdig omkring 1. marts 2005. Jeg går på baggrund heraf ud fra at ombygningen af afdelingen nu er færdig.

De indsatte fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg er således ikke (blevet) anbragt i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel fordi de hører til en af de fire kategorier som efter de nævnte retningslinjer placeres på Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, men fordi de som negativt stærke indsatte skal holdes afsondret fra andre indsatte, og der ikke har været plads til midlertidigt at overføre dem alle sammen til afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille under ombygningen af stærkeafdelingen i Statsfængslet i Nyborg. Direktoratet har i brevet af 9. december 2004 oplyst at denne overførsel er sket i medfør af straffuldbyrdslovens § 28, stk. 1, nr. 1 (hvorefter indsatte som tidligere nævnt kan overføres fra fængsel til arresthus hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen).

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om at de indsatte fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg skal holdes afsondret fra andre indsatte (hvilket netop er årsagen til deres placering på fængslets stærkeafdeling).

Jeg er endvidere enig i at straffuldbyrdelseslovens § 28, stk. 1, nr. 1, indeholder hjemmel til at overføre negativt stærke indsatte til arresthus hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen – også uden at de indsatte konkret har udøvet sådant overgreb. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen sigter den bl.a. på tilfælde hvor der først efter anbringelsen i fængsel fremkommer oplysninger der viser at der en risiko for overgreb (Folketingstidende 1999/2000, s. 3772). Det er der ikke tale om ved overførslen af de indsatte fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg på grund af ombygningen af denne afdeling.

Da forholdene for de indsatte i arresthusene typisk er væsentligt mere restriktive end forholdene i fængslernes afdelinger for negativt stærke indsatte, kan indsatte fra disse afdelinger som ikke er omfattet af kategori 1, efter min opfattelse imidlertid kun overføres til arresthus hvis der ikke kan foretages andre mindre indgribende foranstaltninger, som fx midlertidig indretning af en anden afdeling i fængslet til negativt stærke indsatte eller placering på en anden afdeling for negativt stærke indsatte.

Allerede fordi indsatte fra fængslernes afdelinger for negativt stærke indsatte ifølge retningslinjerne for Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel kun kan overføres til denne afdeling hvis overførslen sker som en kategori 1-overførsel, kan der efter min opfattelse ikke ske overførsel af indsatte udelukkende begrundet med ombygning og manglende plads på anden stærkeafdeling. Det må efter min opfattelse i hvert fald forudsætte at andre mindre indgribende foranstaltninger, herunder overførsel til andre arresthuse/afdelinger, fx fængslets egen arrestafdeling, ikke er mulig. Og da forholdene i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel (generelt set) er mere restriktive end i andre arresthuse/arrestafdelinger, jf. pkt. 5, må der i så fald efter min opfattelse kompenseres for de mere restriktive forhold i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel i forhold til forholdene i andre arresthuse/arrestafdelinger.

Der foreligger ikke oplysninger om hvorvidt andre mindre indgribende foranstaltninger – generelt eller konkret ved overførslen af de enkelte indsatte – har været overvejet. Jeg anmoder direktoratet om en udtalelse herom. Det bemærkes at jeg er

opmærksom på at nogle af de indsatte som blev overflyttet fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg, er flyttet fra Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel igen, og at direktoratet har gennemgået de enkelte sager og på baggrund af konstaterede fejl har iværksat en nærmere efterprøvelse af nogle sager. Som nævnt ovenfor går jeg ud fra at afdelingen for negativt stærke indsatte i Nyborg nu er ombygget, og at der derfor ikke længere er indsatte fra denne afdeling i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel udelukkende på grund af ombygningen.

Med hensyn til spørgsmålet om compensation/lempelse henviser jeg i øvrigt til pkt. 5.7.

5. Forholdene for de indsatte i afdelingen

Som allerede nævnt i pkt. 4.2. indebærer overførsel til (eller anbringelse i) Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel (generelt set) mere restriktive forhold for de indsatte. I den tidligere nævnte sag der er rejst af egen drift forud for inspektionen, er direktoratet bl.a. anmodet om at oplyse hvori de restriktive forhold består. I den forbindelse er direktoratet anmodet om en udtalelse om hvorvidt – og i givet fald hvordan – de restriktive forhold får indflydelse på dagligdagen for de indsatte/ varetægtsarrestanter der ikke er omfattet af den gruppe af indsatte der er blevet flyttet på grund af voldelig eller truende adfærd. I skrivelsen af 9. december 2004 har direktoratet herom bl.a. anført følgende:

”...

De bygningsmæssige muligheder for beskæftigelses- og fritidsaktiviteter og fællesskab med andre indsatte er generelt begrænsede i arresthusene, og mulighederne i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er endog meget begrænsede, således som det dog også er tilfældet i visse andre arresthuse. De indsatte i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel har således ikke mulighed for fællesskab med flere indsatte i større fællesskabsrum, men alene mulighed for cellefællesskab – det vil sige fællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum i fritiden og i beskæftigelsestiden, og fællesskab med en anden indsat under gårdtur, samt i et såkaldt 'flexrum', hvor der bl.a. er mulighed for at spille bordtennis, og i et kondirum. Efter de gældende regler om fællesskab, som er fastsat under hensyntagen til de begrænsede bygningsmæssige muligheder, har indsat-

te i arresthusene, medmindre ganske særlige ordens- og sikkerhedsmæssige forhold gør sig gældende, som minimum krav på cellefællesskab i to timer dagligt. Det er under alle omstændigheder en forudsætning for at give tilladelse til fællesskab, at sådant fællesskab under hensyn til forholdene i institutionen er ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Blandt andet de bygningsmæssige forhold sætter endvidere grænser for, i hvilket omfang der – udover minimumsbesøgstiden – kan gives tilladelse til besøg, og i hvilket omfang de indsatte kan medbringe egne genstande under opholdet i afdelingen.

På grund af arrestafdelingens klientel, herunder det forhold, at arrestafdelingen modtager såvel indsatte med tilhørsforhold til Hells Angels som indsatte med tilhørsforhold til Bandidos, er det besluttet, at der alene må opholde sig to indsatte på gangarealerne ad gangen, og at alle indsatte på vej til fx besøg, flexrum eller cellefællesskab i anden indsats celle skal ledsages af to fængselsfunktionærer.

For negativt stærke indsatte, der afsoner i en af afdelingerne for negativt stærke indsatte i de lukkede fængsler, indebærer overførsel til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel således overførsel til væsentligt mere restriktive forhold.

For varetægtsarrestanters vedkommende indebærer anbringelsen ikke i samme grad anbringelse under mere restriktive forhold. Dette skyldes, at varetægtsarrestanter i alle tilfælde anbringes i arresthus, hvor det navnlig på grund af de bygningsmæssige forhold generelt set er således, at de indsatte er undergivet mere restriktive forhold, således som det er beskrevet ovenfor.”

Det følgende indeholder en gennemgang af de områder som direktoratet har nævnt, og herefter en sammenfatning vedrørende disse forhold, jf. pkt. 5.7. Visse forhold er dog udskilt og omtales sammen med andre forhold under pkt. 8.

5.1. Arbejde og undervisning

Der er som tidligere nævnt ikke noget værksted/arbejdsrum til beskæftigelse af de indsatte som derfor udelukkende kan være beskæftiget med celloarbejde. I modsætning til de øvrige arresthuse og arrestafdelinger (samt fængslerne) har afdelingen (heller) ingen gangmand. Alt arbejde foregår derfor som celloarbejde. Om arbejdstilbud henviser jeg til pkt. 8.1. og om arbejdsfællesskab til pkt. 5.3.

Der er heller ikke et særligt undervisningslokale, men flexrummet kan (ifølge arrestafdelingens svar i spørgeskemaet) eventuelt anvendes. Dette rum havde dog endnu ikke været anvendt til undervisning som således (normalt) finder sted som eneundervisning på cellerne. Om undervisningstilbud mv. henviser jeg til pkt. 8.1.

5.2. Fritid

Arrestafdelingens fritidsfaciliteter består som tidligere nævnt af et kondirum og et flexrum. I kondirummet kan de indsatte styrketræne, og i flexrummet er der mulighed for at spille bordtennis.

Der er ikke faste tidspunkter for benyttelsen af fritidsfaciliteterne – hvilket jeg går ud fra skyldes at hverdagen i arrestafdelingen er flydende og således ikke er delt op i arbejdstid og fritid. Hvis de indsatte ønsker at benytte fritidsfaciliteterne, skal de tilmelde sig hertil på anmodningsseddel, og de har i den forbindelse mulighed for at angive et ønsket tidspunkt for benyttelsen af lokalerne, jf. pkt. 9.5.

Det fremgår af husordenen at de indsatte hver især kan benytte kondirummet ca. tre gange om ugen i en time ad gangen. Der er ikke anført noget om i hvilket omfang flexrummet kan benyttes; det er alene anført at de indsatte kan få tilladelse til fx at spille bordtennis i dette rum med en anden indsat hvis det efter en konkret vurdering anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt. For benyttelse af begge rum gælder at adgang hertil dog kan nægtes hvis den indsatte er udelukket fra fællesskab eller den indsattes adfærd gør brug af rummet utilrådeligt.

Som tidligere nævnt er pladsen omkring bordtennisbordet trang. En indsat har tilkendegivet at det af denne grund er vanskeligt at spille bordtennis i rummet.

I fritiden har de indsatte desuden (normalt) mulighed for cellefællesskab med en anden indsat, jf. nærmere pkt. 5.3.

Fritidsforholdene er i øvrigt omtalt under pkt. 8.1.

5.3. Fællesskab

Mulighederne for fællesskab er meget begrænsede i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, og det er navnlig på dette punkt at forholdene i denne afdeling er mere restriktive end det generelt er tilfældet i andre arresthuse/arrestafdelinger.

Reglerne for fællesskab i arrestafdelingen fremgår af afdelingens husorden. Under inspektionen blev det oplyst at direktoratet er bekendt med indholdet af denne husorden. Da direktoratet skal godkende arresthusenes fællesskabsregler, jf. nedenfor, går jeg ud fra at direktoratet har gennemgået og godkendt reglerne.

Ifølge husordenen vil de indsatte efter anmodning kunne få tilladelse til at arbejde sammen to og to på cellerne, forudsat at det efter en konkret vurdering anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og cellearbejdets karakter gør det praktisk muligt. Afdelingslederen fastlægger på hvilket tidspunkt og i hvilket omfang det i givet fald kan ske. De indsatte oplyses således i husordenen om at der under de angivne betingelser er mulighed for arbejdsfællesskab.

Flere indsatte vil som nævnt under pkt. 5.1. (teoretisk) kunne undervises sammen i flexrummet, men undervisning foregår normalt som eneundervisning.

Da alt fællesskab i afdelingen foregår mellem to indsatte, jf. nedenfor, går jeg ud fra at undervisning i flexrummet efter de gældende regler i givet fald også kun vil kunne omfatte to indsatte selv om der er en lærer til stede, og det bygningsmæssigt er muligt at undervise flere i rummet.

Køkkenet er som tidligere nævnt indrettet således at det vil kunne anvendes af de indsatte. Under inspektionen blev det oplyst at det var sket for det tilfældes skyld at afdelingen skulle ændre status til almindelig arrestafdeling. Ifølge afdelingens husorden kan de indsatte "som udgangspunkt" ikke benytte køkkenet. Teoretisk er det således muligt for de indsatte at have fællesskab i køkkenet, men det finder ikke sted i praksis.

Jeg forstår det oplyste under inspektionen sådan at de indsatte så længe afdelingen benyttes til negativt stærke indsatte, ikke vil blive tilbudt fællesskab (to og to) i køkkenet. Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt det er korrekt forstået, og hvad "som udgangspunkt" i husordenen (i så fald) hentyder til.

Som udgangspunkt er der ikke adgang til fællesskab i kondirummet, men hvis det efter en konkret sikkerhedsmæssig vurdering anses for forsvarligt, kan ledelsen tillade at kondirummet benyttes sammen med en anden indsat. Efter en konkret vurdering vil de indsatte tillige have mulighed for fællesskab med en anden indsat i flexrummet.

Af husordenen fremgår det at brug af kondirummet og flexrummet sammen med en anden indsat tidsmæssigt tæller med i de to timers daglige fællesskab. Under inspektionen blev det dog oplyst at afdelingen for tiden dispenserer herfra således at fællesskab under kondi mv. ikke tæller med i de to timers daglige fællesskab. Som følge af at der er tale om en dispensation, vil husordenen ikke blive ændret, men det vil blive overvejet om der er tid til at fortsætte denne ordning.

Jeg anmoder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Jeg går i øvrigt ud fra at de indsatte er gjort bekendt med den nævnte dispensation, men for en ordens skyld beder jeg om oplysning herom.

Under inspektionen fik jeg udleveret aktivitetslister fra den 12. december 2004 som de enkelte indsatte har udfyldt med hensyn til ønsker om afvikling af kondi, gårdtur, fællesskab mv. Det fremgår heraf at ingen indsatte denne dag fremsatte ønske om fællesskab hverken i flexrummet eller i kondirummet. En af de indsatte har som allerede nævnt tilkendegivet at det på grund af den trange plads omkring bordtennisbordet, ikke er muligt at spille bordtennis i flexrummet, og at de indsatte af denne grund ikke ønsker at benytte dette rum, men hellere vil have fællesskab i cellen. I et brev

som jeg har modtaget i en konkret sag, har en indsat endvidere anført at det på grund af manglende mulighed for udluftning og ventilation i kondirummet blev ulideligt at være i dette rum efter 15-20 minutter, og jeg går ud fra at dette især gør sig gældende hvis der er to indsatte i rummet samtidig.

Jeg går ud fra at det forhold at ingen indsatte ifølge aktivitetslisterne for den 12. december 2004 denne dag fremsatte ønske om fællesskab i hverken kondirummet eller flexrummet (kan) skyldes de nævnte forhold vedrørende forholdene i disse rum og ikke at de ikke er (gjort) bekendt med at fællesskab i disse rum for tiden ikke tæller med i de to timers fællesskab.

Jeg anmoder arrestafdelingen om at oplyse i hvilket omfang der normalt finder fællesskab sted i henholdsvis kondirummet og flexrummet, og om opsætning af ventilation i kondirummet og det forhold at fællesskab i disse rum for tiden ikke tæller med i de to timers fællesskab, har haft indflydelse på de indsattes ønsker om fællesskab i disse rum.

Jeg anmoder desuden om oplysning om hvor ofte og i hvor lang tid ad gangen de indsatte som måtte ønske at benytte flexrummet, og som vil kunne få tilladelse hertil, vil kunne benytte dette rum.

Som husordenen er formuleret ses tilladelse til at benytte flexrummet ikke at begrænse adgangen til kondirummet, men jeg beder om oplysning om hvorvidt det er korrekt forstået.

Ifølge husordenen vil der "eventuelt" være adgang til cellefællesskab som i så fald vil (kunne) have en varighed af to timer om dagen, enten i tidsrummet 15.30 til 17.30 eller 18.00 til 20.00. Der foretages en konkret vurdering af om de indsatte kan få fællesskab med en anden indsat, men som udgangspunkt får alle indsatte dog cellefællesskab. Der gives desuden normalt fællesskab fra starten af indsættelsen, men der

kan dog for kategori 1-indsattes vedkommende godt gå nogle dage før de får fællesskab.

Gårdtur foregår normalt parvis og har en varighed af en time om dagen.

Som udgangspunkt kan den indsatte kun have cellefællesskab med den samme medindsatte og fortrinsvis en fra samme etage. Hvis en indsat har tilladelse til at benytte kondirummet eller flexrummet sammen med en anden, vil det ifølge husordenen som udgangspunkt blive med den indsatte som den indsatte har cellefællesskab med. Det fremgår også af husordenen at afvikling af gårdtur typisk sker med den indsatte som man har cellefællesskab med.

Alt fællesskab vil således som udgangspunkt foregå med én og samme indsatte.

Det blev under inspektionen oplyst at afdelingen så vidt muligt prøver at sammensætte de indsatte ud fra hvem de mener der passer sammen, men at de indsatte (på trods af det manglende indbyrdes samvær, jf. pkt. 5.6.) hurtigt finder ud af hvem der er i arrestafdelingen.

Af de ovenfor nævnte aktivitetslister som jeg modtog under inspektionen, fremgår det at flere af de indsatte har anmodet om fællesskab med en bestemt anden indsat. Jeg går ud fra at disse lister generelt afspejler ønsker om fællesskab med den indsatte som de pågældende indsatte plejer at have fællesskab sammen med.

Jeg går ud fra at de indsatte – hvis de ved hvem der i øvrigt er i arrestafdelingen – har mulighed for at fremsætte ønske om fællesskab med en bestemt indsat, og jeg har i den forbindelse noteret mig det oplyste om at de indsatte hurtigt finder ud af hvem der er i arresthuset (og dermed hvem det er muligt at ønske fællesskab med).

Jeg anmoder om oplysning om mulighederne for at skifte fællesskabsmakker, enten fordi man ikke (længere) ønsker fællesskab med den indsatte som man er tildelt, eller

fordi man hellere vil have fællesskab med en bestemt anden indsat (som man har fundet ud af er i arrestafdelingen).

Nogle af de indsatte som der var samtale med, fremsatte ønske om mere fællesskab med medindsatte og mulighed for at flere indsatte kan have fællesskab sammen.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 33, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 23 skal de indsatte så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre [min fremhævelse] indsatte. Disse bestemmelser kan være opfyldt når blot en indsat har fællesskab med én anden indsat, ”men det ligger i sagens natur, at værdien af fællesskabet har en vis sammenhæng med antallet af indsatte, som er i fællesskab, og den tidsmæssige udstrækning heraf”, jf. Annette Esdorf m.fl., Straffuldbyrdelsesloven med kommentarer, s. 85.

Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner som også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isoleret af retten, indeholder et særligt (ved denne bekendtgørelse nyindsat) afsnit om fællesskab i arresthusene (kapitel 4). Efter bekendtgørelsens § 9 skal arresthusene i det omfang det er bygningsmæssigt muligt, indrette fællesskabsrum mv. Hvis der er etableret mulighed for fællesskab i fællesskabsrum, skal de indsatte have adgang til disse rum eller gangarealer eller lignende i det omfang det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt, jf. §§ 10 og 11. Det fremgår desuden af bekendtgørelsens § 15 at de indsatte i arresthusene skal have adgang til cellefællesskab hvis der ikke er adgang til fællesskab i fritiden efter § 10, og at der skal være adgang til fællesskab efter enten § 10 eller § 15 i mindst to timer dagligt og så vidt muligt mere.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 43, stk. 3, og varetægtsbekendtgørelsens § 29, stk. 3, har en indsat herudover ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft medmindre det vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn

eller den indsatte er anbragt i sikringscelle. Gårdtur (for indsatte der ikke er udelukket fra fællesskab) foregår normalt i fællesskab, og normalt flere end to indsatte sammen.

I direktoratets udsendelsesskrivelse af 16. juli 2002 til bekendtgørelsen er blandt andet anført følgende:

”Strafudståelsen må ikke medføre yderligere begrænsninger i den dømtes tilværelse, end hvad der er nødvendigt for at fuldbyrde straffen, jf. også straffuldbyrdelseslovens § 4. Endvidere indebærer normaliseringsprincippet bl.a., at forholdene i fængsler og arresthuse skal indrettes, så de så vidt muligt svarer til forholdene udenfor. Dette princip taler for, at de indsatte har adgang til fællesskab i videst muligt omfang.

Hertil kommer, at Folketingets Ombudsmand i forbindelse med sin inspektionsvirksomhed har rejst spørgsmålet herom. Endvidere har Europarådets Torturkomité påpeget vigtigheden af, at alle indsatte, herunder varretægtsarrestanter, har mulighed for at tilbringe en rimelig del af dagen udenfor cellerne beskæftiget med fornuftige aktiviteter af varierende karakter (fællesskabsaktiviteter, uddannelse, sport og meningsfyldt erhvervsfagligt arbejde).

Reglerne er således udfærdiget på baggrund af en afvejning af dels hensynet til at give indsatte adgang til fællesskab i videst muligt omfang, dels hensynet til orden og sikkerhed samt de bygningsmæssige forhold, som i mange arresthuse f.eks. indebærer, at der ikke er egentlige fællesskabsrum. Hertil kommer de særlige sikkerhedsmæssige problemer som følger af, at visse arresthuses størrelse og bygningsmæssige forhold er således, at muligheden for akut tilkald af ekstra personale i forbindelse med f.eks. uro blandt de indsatte, der har fællesskab, er begrænsede.

Udgangspunktet er, at der i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal indrettes fællesskabsrum m.v. i arresthuset, og at de indsatte i givet fald kan få adgang hertil i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Hvis der ikke er adgang til fællesskab i fællesskabsrum m.v., skal der være adgang til styret cellefællesskab. Ved styret cellefællesskab forstås, at det er institutionen, som konkret afgør mellem hvilke indsatte, der kan være cellefællesskab.

De regler om gennemførelsen af de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte, som arresthuset skal fastsætte i medfør af bekendtgørelsens § 2 og §§ 16-17 skal indsendes til direktoratet med henblik på god-

kendelse. Hvis arresthuset efterfølgende fastsætter nye regler, skal disse ligeledes indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse.

Baggrunden for bestemmelsen om, at de lokale retningslinjer skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse, er, at direktoratet ønsker at følge dette område meget nøje. Det er således hensigten, at en sådan godkendelsesprocedure skal medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab.”

Direktoratet har foretaget en gennemgang og sammenholdelse af arresthusenes og arrestafdelingernes fællesskabsregler og har givet tilbagemeldinger til flere, men endnu ikke til alle arresthuse. Det fremgår af de tilbagemeldinger som jeg har modtaget kopi af, at der generelt gives mere fællesskab (såvel i som uden for cellen) i de øvrige arresthuse og arrestafdelinger end i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Denne arrestafdeling overholder dog de minimumsregler der er fastsat med hensyn til den tidsmæssige udstrækning af fællesskab, og fællesskab kan i et vist omfang foregå i fællesskabsrum, dog (normalt) kun med den indsatte som man har adgang til cellefællesskab med.

Som tidligere nævnt er lovforslag nr. 12 af 23. februar 2005 om ændring af straffuldbyrdelsesloven som bl.a. omfatter begrænset fællesskab for negativt stærke indsatte, vedtaget af Folketinget den 19. maj 2005. I lovens § 33 er som et nyt stykke 2 indsat en bestemmelse med følgende indhold:

”Stk. 2. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fællesskab i fængselsafdelinger eller arresthuse, som er udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, skal gennemføres som cellefællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.”

I lovforslagets bemærkninger er en gennemgang af de gældende regler om fællesskab og der er i øvrigt bl.a. anført følgende:

” ...

Af straffuldbyrdslovens § 33, stk. 1, fremgår det, at en indsat så vidt muligt skal have adgang til fællesskab med andre indsatte. I bestemmelsen, som vedrører fællesskab i arbejdstid og fritid, er der ikke fastsat generelle krav til det nærmere omfang af fællesskabet, som i praksis kan variere fra institution til institution. Med udtrykket 'så vidt muligt' sigtes ifølge forarbejderne til bestemmelsen til, at der ved fuldbyrdelse af straf i arresthus på grund af de fysiske forhold er begrænsede muligheder for at tilbyde fællesskab. I arresthusene er udgangspunktet således, at i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal der for eksempel indrettes fællesskabsrum m.v., hvor indsatte kan have fællesskab. Dette gælder, uanset hvilket klientel, der er indsat i arresthuset.

...

Efter § 33, stk. 5, fastsætter justitsministeren regler om gennemførelse af fællesskab efter stk.1, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, ... De hensyn der ligger bag bestemmelsen i § 33, stk. 5, er efter forarbejderne til bestemmelsen ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Retten til fællesskab i § 33 er ikke ubetinget. Bestemmelsen medfører således ikke, at de indsatte selv kan vælge, hvem de vil være sammen med, ligesom bestemmelsen ikke giver ret til at være sammen med alle andre indsatte i institutionen. ...

Af forarbejderne til § 33 fremgår det, at muligheden for fællesskab i arresthusene er begrænsede på grund af de bygningsmæssige forhold. De beskrevne administrative regler om fællesskab i arresthusene er således fastlagt ud fra, at de indsatte i arresthusene skal have adgang til fællesskab i det omfang det er bygningsmæssigt muligt. I overensstemmelse hermed er der så vidt det er bygningsmæssigt muligt – ud over cellefællesskab – i begrænset omfang mulighed for fællesskabsrum i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel.

...

Som anført under pkt. 3.1.2.1. ovenfor, er der efter forarbejderne til § 33 mulighed for at begrænse de indsattes mulighed for fællesskab i arresthusene, når det er nødvendigt på grund af de bygningsmæssige forhold. Graden af fællesskab i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, hvor fællesskabsrum anvendes i et vist omfang, er fastlagt i overensstemmelse hermed.

Under hensyn til de tiltagende problemer med at håndtere 'negativt stærke indsatte' i kriminalforsorgens institutioner, er det imidlertid Justitsministeriets vurdering, at der er behov for at tilvejebringe en hjemmel til i arresthuse, som er særligt udpeget til at huse indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, at begrænse fællesskabet til rent cellefællesskab alene begrundet i klientellets karakter.

En tilsvarende mulighed bør – også som følge af den generelle udvikling i kriminalforsorgens klientel i øvrigt – efter Justitsministeriets vurdering tillige tilvejebringes i forhold til fængselsafdelinger, som er udpeget til at huse indsatte, som udgør en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale og andre i institutionen.

3.2.2. Cellefællesskab i særlige fængselsafdelinger og arresthuse

3.2.2.1. ...

I dag findes en lang række bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven vedrørende overførsel af indsatte mellem de forskellige institutioner, der tager sigte på at forebygge overgreb på medindsatte, personale og andre i institutionen. Fælles for bestemmelserne er, at de primært sigter til de negativt stærke indsatte, som ved vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse er en styrende faktor i forhold til medindsatte, eller på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger. ...

Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være en væsentlig fordel for de generelle afsoningsforhold i kriminalforsorgens institutioner, hvis der på tilsvarende måde sikres en klar hjemmel til alene at etablere fællesskab som cellefællesskab, uafhængigt af de bygningsmæssige forhold, i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse. ...

Til understøttelse af de nye initiativer overfor negativt stærke indsatte, finder Justitsministeriet, at der er behov for at ændre reglerne om fællesskab i straffuldbyrdelseslovens § 33. Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i § 33, hvoraf det fremgår, at justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kan bestemme, at fællesskab i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse uafhængigt af de bygningsmæssige forhold alene skal gennemføres som cellefællesskab mellem to indsatte, det vil sige fællesskab, som består i, at de pågældende to indsatte kun har tilladelse til at besøge hinanden.

Modsat de gældende regler i fællesskabsbekendtgørelsen kapitel 4, hvor der er fastsat særlige regler om cellefællesskab i arresthusene (Københavns Fængsler), skal den nye bestemmelse som følge af klientellets særlige karakter finde anvendelse, uanset om der bygningsmæssigt er mulighed for at etablere fællesskab i fællesskabsrum.

...

3.3.2. Cellefællesskab i særlige arresthuse

...

Eftersom begrænsningen ikke vil indebære en fuldstændig udelukkelse fra fællesskabet ("solitary confinement"), må indgrebet efter Justitsministeriets opfattelse generelt anses for foreneligt med EMRK artikel 3. Som anført under pkt. 3.3.1. ovenfor, kan en enrumsanbringelse i en konkret sag udgøre en krænkelse af EMRK artikel 3, hvis f.eks. den indsatte under afsoningen udvikler en psykisk sygdom på grund af enrumsanbringelsen. For at sikre, at indsatte, der alene har mulighed for cellefællesskab, ikke lider psykisk overlast, er det nødvendigt ved gennemførelsen af cellefællesskab i særlige arresthuse, at der løbende sker tilsyn

med de pågældende, så der kan gribes ind omgående, hvis forholdene til-
siger det.

...”

5.4. Besøg

Besøg finder sted i arrestafdelingens to besøgslokaler der er beskrevet under pkt. 3.7. Besøgsordningen er indgående beskrevet i arrestafdelingens husorden hvoraf bl.a. fremgår at de enkelte indsatte – medmindre andet taler imod – har tilladelse til et besøg om ugen af en times varighed. I det omfang det er praktisk muligt, kan der dog gives tilladelse til yderligere besøg. Det blev under inspektionen oplyst at der i enkelte tilfælde, fx hvor de besøgende kommer langvejs fra, var sket en udvidelse af besøgstiden, men at de bygningsmæssige og navnlig de personalemæssige forhold sætter en begrænsning for mulighederne for besøg ud over minimumsbesøgstiden.

Besøg kan på hverdage finde sted fra kl. 14.45 til kl. 15.45 og igen fra kl. 17.00 til kl. 18.00 i det ene besøgslokale og fra kl. 15.30 til kl. 16.30 og igen fra kl. 18.30 til kl. 19.30 i det andet besøgslokale. I weekenderne og på helligdage kan besøg finde sted fra kl. 11.00 til kl. 12.00 og igen fra kl. 14.00 til 15.00 i det ene besøgslokale og fra kl. 12.30 til kl. 13.30 og igen fra kl. 15.30 til 16.30 i det andet besøgslokale.

Der er således mulighed for at afvikle fire besøg hver dag alle ugens dage (eller i alt 28 besøg i løbet af en uge).

Uden for de angivne besøgstider benyttes besøgslokalerne (bl.a.) til forsvarerbesøg. Sådanne besøg kan finde sted mandag til fredag mellem kl. 8.30 og kl. 14.30 og igen mellem kl. 19.45 og kl. 20.30 samt i weekender og på helligdage mellem kl. 8.30 og kl. 10.45 og igen mellem kl. 16.45 og kl. 20.30.

Der sondres ikke i husordenens regler om besøg mellem varetægtsarrestanter og afsonere.

Afsonere har ifølge straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 1, ret til mindst ét ugentlig besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Varetægtsarrestanter har ifølge varetægtsbekendtgørelsens § 39, stk. 1, med nærmere angivne undtagelser, ret til besøg så ofte forholdene tillader det, og besøgstiden må ifølge bekendtgørelsens § 40, stk. 1, ikke være kortere end ½ time. Længerevarende besøg skal efter bestemmelsens 2. pkt. tillades i det omfang forholdene tillader det.

Som også anført i Justitsministeriets, Direktoratet for Kriminalforsorgens, vejledning om adgangen til besøg mv. til indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (vejledning nr. 81 af 16. maj 2001) og vejledningen til varetægtsbekendtgørelsen angiver straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, "minimumsbesøgstiden". Det fremgår tillige af de nævnte vejledninger at muligheden for at give tilladelse til besøg i videre omfang bl.a. bør overvejes når der ønskes tilladelse til besøg af børn, og at sådanne anmodninger normalt bør imødekommes.

Jeg har noteret mig at besøgstiden i særlige tilfælde, fx hvor de besøgende kommer langvejs fra, er udvidet, dvs. at der er givet besøg af længere varighed end en time. Jeg anmoder arrestafdelingen om at oplyse nærmere om praksis i øvrigt med hensyn til at tillade besøg i videre omfang end minimumsbesøgstiden, herunder ved besøg af børn. Min anmodning om mulighederne for besøg i videre omfang omfatter både muligheden for besøg af længere varighed end en time og muligheden for flere end et besøg om ugen hvis der er ledige besøgstider.

Uanset det under inspektion oplyste om at navnlig de personalemæssige forhold sætter en begrænsning for mulighederne for at udvide adgangen til besøg, anmoder jeg desuden om oplysning om mulighederne for at tillade besøg på andre tidspunkter end angivet i husordenen (fx) for besøgende der – på trods af muligheden for besøg både på hverdage og i weekenden – ikke kan komme på de angivne tidspunkter. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at bl.a. anvendelsen af besøgslokalerne også til forsvarersamtaler sætter en begrænsning på mulighederne for at afvikle besøg uden for de i husordenen angivne tider.

Om besøgsordningen henviser jeg i øvrigt til pkt. 8.2.

5.5. Egne genstande mv.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. I genstandsbekendtgørelsen (nu bekendtgørelse nr. 208 af 18. marts 2005) som også gælder for varetægtsarrestanter, jf. indledningen til bekendtgørelsen og varetægtsbekendtgørelsens § 26, er fastsat generelle begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Efter bekendtgørelsens § 9 kan institutionens leder endvidere i forbindelse med fastsættelse af nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i denne ret, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 22 af 17. marts 2005. Direktoratet har heri bl.a. opremset genstande som normalt bør kunne udleveres. Det gælder fx ting til personligt brug, mindre ting til brug i fritiden eller i den indsattes opholdsrum og tøj til dagligt brug.

Af arrestafdelingens husorden fremgår det bl.a. at de indsatte (af hensyn til muligheden for visitation) kun kan have få og mindre egne genstande på cellen, og at der af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn kun kan indleveres genstande i begrænset omfang. Det fremgår endvidere at de indsatte kun må være i besiddelse af en mængde tøj svarende til hvad der kan være i almindelig sort plastiksæk, og at de kan have maksimalt 30 cd'er og konsolspil i alt. Bortset herfra er der ikke i husordenen regler om hvilke genstande (ud over penge) den indsatte kan være i besiddelse af, men der henvises generelt til Københavns Fængslers regler herom.

Det fremgår af direktoratets brev af 9. december 2004 at bl.a. de bygningsmæssige forhold i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel sætter en begrænsning for i hvilket omfang de indsatte kan medbringe egne genstande under opholdet.

Jeg anmoder om en uddybning heraf, herunder oplysning om hvorvidt adgangen til personlige genstande er mere begrænset for de indsatte i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel end det generelt er tilfældet i andre arresthuse/arrestafdelinger som Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel rent bygningsmæssigt kan sammenlignes med.

5.6. Andet

Som oplyst af direktoratet må der alene opholde sig to indsatte på gangarealerne ad gangen. Der er således ikke almindeligt "mylder" på gangen i forbindelse med fx op- og afmønstring som det er tilfældet i (mange) andre arresthuse.

Som ligeledes anført af direktoratet skal alle indsatte ledsages af to fængselsfunktionærer til fx besøg, flexrum eller cellefællesskab i en anden indsats celle.

Baggrunden for disse regler er at arrestafdelingen modtager såvel indsatte med tilhørsforhold til Hells Angels som indsatte med tilhørsforhold til Bandidos. Københavns Fængsler har i fængslets udtalelse af 13. april 2005 bemærket at baggrunden for reglerne tillige er at afdelingen huser negativt stærke indsatte som har optrådt voldeligt eller truende.

5.7. Sammenfatning

Som det fremgår af ovenstående punkter har de indsatte kun adgang til ophold **uden for cellen** når de benytter kondirummet (som der er mulighed for i tre timer i alt om ugen), ved eventuel tilladelse til at benytte flexrummet (som der ikke er fastsat tidsmæssige bestemmelser for anvendelsen af), ved afvikling af gårdtur (som tillades i en time om dagen) og når de har besøg (som tillades i en time om ugen). De indsatte kan således (nogle dage) være låst inde på cellerne i op til 23 timer i døgnet.

Som det ligeledes fremgår af gennemgangen ovenfor, har de indsatte (hvis de får tilladelse til fællesskab, hvad dog normalt er tilfældet) efter reglerne alene adgang til

fællesskab i to timer om dagen. Gives der tilladelse til fællesskab under benyttelse af kondirummet, vil den indsatte dog – på grund af dispensationen pt. fra husordenen – have mulighed for fællesskab i yderligere tre timer om ugen og eventuelt tillige i forbindelse med ophold i flexrummet (hvis adgang hertil gives ud over adgangen til kondirummet, jf. mit spørgsmål herom under pkt. 5.3.). Indsatte som ikke har tilladelse til at benytte kondirummet eller flexrummet sammen med en anden (og som heller ikke har tilladelse til arbejdsfællesskab uden for fællesskabstiden), har således alene adgang til fællesskab i to timer om dagen på cellen (og en time på gårdtursarealet).

Alt fællesskab kan endvidere kun foregå med én anden indsat og (normalt) kun med den samme medindsatte. Det gælder også fællesskab på gårdtursarealet der som nævnt under pkt. 5.3. i andre arresthuse/arrestafdelinger (generelt) finder sted mellem flere indsatte ad gangen. Der er dog på forsøgsbasis sket en udvidelse mulighederne for fællesskab derved at adgangen til fællesskab i kondirum og flexrum "for tiden" ikke medregnes i de to timers fællesskab som de indsatte (som udgangspunkt) har krav på hver dag.

Adgangen til fællesskab og gårdtur er tidsmæssigt begrænset til det minimum som de indsatte ifølge de gældende regler har krav på. Det samme gælder besøg i relation til afsonere.

De bygningsmæssige rammer i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel sætter som tidligere nævnt i sig selv en begrænsning for mulighederne for fællesskab og ophold uden for cellen; men det fremgår i øvrigt af reglerne for afdelingen at adgangen til fællesskab mv. er meget begrænset.

I sammenligning med andre arresthuse/arrestafdelinger af samme størrelse er besøgsfaciliteterne i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel gode, men det forhold at besøgslokalerne i nærmere angivne tidsrum (jf. pkt. 5.4) benyttes til forsvarersamtaler fordi der ikke er (indrettet) andre lokaler til brug for sådanne samtaler, sætter i sig selv en begrænsning både for mulighederne for at udvide det tidsrum hvori det er

muligt at afvikle besøg, og for i konkrete tilfælde at give tilladelse til afvikling af besøg uden for de i husordenen angivne tider.

Det forhold at der kun må være to indsatte sammen under afvikling af gårdtur, begrænser endvidere mulighederne for at udvide gårdturstiden for de enkelte indsatte.

Mulighederne for at afvikle besøg og fællesskab mv. i videre omfang er imidlertid ikke kun begrænset af de bygningsmæssige, men også af de personalemæssige forhold idet alle indsatte altid skal ledsages af to funktionærer til og fra cellen.

Som nævnt under pkt. 2 skal forholdene for de indsatte på særafdelinger opfylde gældende minimumsregler – hvilket Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel også gør. Vilkårene for de indsatte på sådanne afdelinger må dernæst ikke begrænses i forhold til vilkårene for indsatte i andre arresthuse/arrestafdelinger, medmindre der er en saglig begrundelse for en sådan begrænsning. Begrænsninger vil kunne ske af ordens- og/eller sikkerhedsmæssige hensyn, men må ikke være mere indgribende end nødvendigt for at opnå formålet med begrænsningerne. Hvis det ikke længere er nødvendigt for at opnå formålet at opretholde begrænsningerne (fuldt ud), skal de ophæves eller lempes. Det er kriminalforsorgen der må godtgøre at begrænsninger er nødvendige af sikkerhedsmæssige eller ordensmæssige hensyn.

Arrestafdelingen er beregnet til både negativt stærke indsatte som er overført af konkrete grunde på grund af alvorligt truende og/eller voldelig adfærd (kategori 1-indsatte), og andre negativt stærke indsatte. Selv om baggrunden for anbringelsen af indsatte i kategori 1 og indsatte i de andre kategorier ikke er den samme, gælder der de samme regler for alle kategorier af indsatte. Det begrænsede fællesskab (og de øvrige restriktive forhold) gælder således ikke kun for de indsatte der er overført i kategori 1, men også for de andre indsatte i afdelingen (herunder også de indsatte fra Statsfængslet i Nyborg som var overført udelukkende på grund af ombygningen af afdelingen for negativt stærke indsatte i dette fængsel).

Jeg rejste på denne baggrund under inspektionen spørgsmålet om muligheden for at lempe forholdene for de indsatte der ikke er kategori 1-indsatte, dvs. anvende to forskellige regimer eller kompensere for de mere restriktive forhold ved fx udvidet adgang til fællesskab og besøg.

Ledelsen oplyste hertil at varetægtsarrestanter med rockertilhørsforhold i kategori 2, dvs. indsatte som ellers ville være blevet anbragt i Vestre Fængsel, ved anbringelse i Vestre Fængsel ville være blevet udelukket fra fællesskab, og at de derfor for så vidt har bedre forhold i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel hvor der trods alt er noget fællesskab. Disse indsatte er dog hidtil så vidt muligt overført til andre arresthuse.

Som svar på mit spørgsmål om lempelser oplyste ledelsen at dette spørgsmål havde været overvejet, men at det var opfattelsen at afdelingen kun kan fungere hvis der er ét regime. Ledelsen oplyste at de bygningsmæssige og personalemæssige forhold (bemanningen) i øvrigt gør at det ikke muligt at udvide adgangen til fællesskab, gårdtur og besøg; mulighederne for mere fællesskab er navnlig begrænset af de bygningsmæssige forhold, mulighederne for mere besøg af de personalemæssige forhold og mulighederne for mere gårdtur af en kombination heraf. Der bruges fx meget tid på transport af de indsatte, og der skal ifølge de interne regler (som også tidligere nævnt) altid være to funktionærer til stede når de indsatte skal lukkes ind og ud hvilket sker mange gange i løbet af en dag. Der skal også være tid til at tale med de indsatte for at få det bedst mulige grundlag for at vurdere spørgsmålet om tilbageførsel eller overførsel. Det blev ligeledes nævnt at forskellige regimer kan betyde en splitelse de indsatte imellem. I særlige tilfælde, fx hvor de besøgende kommer langvejs fra, er der dog (som tidligere nævnt) givet udvidet besøg.

Hertil kommer at man har ønsket at have en vis periode til at indvinde erfaringer i – frem til 1. januar 2005 hvor der således skulle finde en intern evaluering sted.

Jeg anmoder om underretning om denne evaluering.

Da indsatte i kategori 1 overføres på grund af den indsattes adfærd/handlinger i konkrete tilfælde, har jeg ingen bemærkninger til at disse indsatte – midlertidigt – overføres til (mere restriktive forhold i) Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Jeg forudsætter herved at afgørelsen om overførsel er truffet på et tilstrækkeligt oplyst og dokumenteret grundlag og under iagttagelse af de gældende sagsbehandlingsregler. Jeg er opmærksom på at disse sager falder ind under forvaltningslovens § 9, stk. 4. Jeg forudsætter ligeledes at der sker tilbageførsel så snart grundlaget for opholdet ikke længere skønnes at være til stede, jf. pkt. 6.2.

Jeg har noteret mig at Vestre Fængsels egne indsatte med rockertilhørsforhold (kategori 2-indsatte) efter Københavns Fængsels opfattelse har bedre forhold ved anbringelse i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel end i Vestre Fængsel (med hensyn til fællesskab). Hvis disse indsatte foretrækker at blive overført til andre arresthuse end Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, er det dog kun i det omfang det ikke er/vil være muligt at overføre dem til andre arresthuse (hvad jeg må forstå normalt hidtil er sket), eller indtil en sådan overførsel kan gennemføres at de har bedre forhold i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel.

Som begrundelse for begrænsningerne i de indsattes beskæftigelsesmuligheder, fritidsaktiviteter og fællesskab med andre indsatte (i øvrigt) har direktoratet bl.a. henvist til de bygningsmæssige forhold i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Direktoratet har henvist til at noget tilsvarende er gældende i andre arresthuse i landet.

Fra Folketingets Ombudsmands inspektioner af landets arresthuse er jeg bekendt med at de bygningsmæssige forhold i en række af landets arresthuse sætter begrænsninger i muligheden for de indsattes fællesskab mv. Der er her typisk tale om arresthuse der er (langt) over 100 år gamle, og som er beliggende i bykernen, fx i en købstad ("købstadsarresthuse"). Ikke sjældent er der tale om en fredet ejendom og udvidelses- og ombygningsmulighederne er særdeles begrænsede. I inspektionsrapporter vedrørende sådanne arresthuse er det påpeget som et væsentligt problem at bygningsmæssige forhold i sig selv betyder at straffuldbyrdelseslovens og varetægtsbekendtgørelsens bestemmelser om fællesskab mv. ikke (fuldt ud) kan efterleves.

Der er i inspektionssagerne bl.a. peget på at der i videst mulig omfang bør kompenseres for disse forhold, fx ved mere fællesskab på cellerne (også i arbejdstiden). At begrænsningerne i fællesskabet i sådanne arresthuse ikke kan antages at være i strid med reglerne om fællesskab mv. kan støttes på det generelle forbehold i straffuldbyrdelseslovens § 33, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 23 ("så vidt muligt").

På grundlag af mine egne iagttagelser og det som jeg fik oplyst under inspektionen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, lægger jeg til grund at der byggeteknisk ikke havde været noget i vejen for at der var sket en indretning af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel så afdelingen havde fremstået som et mere tidssvarende arresthus med mulighed for fællesskab mv. i videre omfang end det der nu praktiseres med henvisning til de bygningsmæssige forhold.

Ved opførelsen af et nyt arresthus vil det efter min opfattelse ikke være i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens og varetægtsbekendtgørelsens fællesskabsregler bevidst at indrette et arresthus på en sådan måde at de bygningsmæssige forhold indebærer at straffuldbyrdelseslovens og varetægtsbekendtgørelsens fællesskabsregler ikke fuldt ud kan efterleves. Det samme gælder efter min opfattelse ved ombygning af et arresthus hvor fællesskabsreglerne hidtil har kunnet efterleves.

Efter min umiddelbare opfattelse gælder det samme ved væsentlige og omfattende ombygnings- og istandsættelsesarbejder af et arresthus der på grund af de bygningsmæssige forhold hidtil har været dækket af begrebet "så vidt muligt" dvs. at fællesskabsreglerne ikke (fuldt ud) har kunnet efterleves.

Direktoratet har i brevet af 29. april 2005 redegjort nærmere for overvejelserne i forbindelse med indretning af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Direktoratet har oplyst at det ved etableringen af denne arrestafdeling var et vigtigt mål for direktoratet at sikre at der til enhver tid – dvs. også under spidsbelastninger – er den nødvendige kapacitet til at rumme alle negativt stærke indsatte i kategori 1, dvs. indsatte som har optrådt voldeligt eller truende i fængsler eller arresthuse. Direktoratet har

videre anført at kriminalforsorgens kapacitetssituation ikke tillader at et større antal pladser står tomme uden for spidsbelastninger, og at arrestafdelingen derfor er indrettet til også at rumme andre negativt stærke indsatte som ellers placeres i fængslernes afdelinger for negativt stærke indsatte eller i arresthuse (kategori 2-4-indsatte). Direktoratet har i den forbindelse bemærket at det derved samtidig blev muligt at opfylde et behov for at aflaste disse institutioner for nogle grupper af indsatte som det erfaringsmæssigt var vanskeligt for institutionerne at håndtere. Direktoratet har anført at kapaciteten i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel på denne baggrund er fastlagt ud fra en afbalancering af på den ene side det skønnede pladsbehov under spidsbelastninger og på den anden side nødvendigheden af at institutionen fysisk er indrettet så den kan opfylde de lovmæssige krav til fællesskab i arresthusene, også for indsatte i kategori 2-4.

Om indretning af arrestafdelingen har direktoratet oplyst at afdelingen forud for ombygningen rummede 23 celler som kriminalforsorgen brugte som bufferkapacitet til varetægtsarrestanter ved spidsbelastninger, og at der herudover var 10-12 celler/venterum til rådighed for Københavns Politi til brug ved afhøringer, kontrollerede besøg og fremstillinger af anholdte og varetægtsfængslede i dommervagten. Direktoratet har videre oplyst at der derimod ikke var nogen lokaliteter til fællesskab, og at der derfor er sket en udvidelse på dette punkt.

Direktoratet har bemærket at de nuværende faciliteter således er indrettet på et område der tidligere rummede ca. 35 celler, men ingen fællesskabsrum. Direktoratet har videre oplyst at der foruden indretning af fritidsrum og kondirum er sket en udvidelse af personalefaciliteterne for at de kunne rumme flere ansatte som er nødvendigt for at kunne håndtere et andet klientel og et øget fællesskab mellem de indsatte. Direktoratet har videre bemærket at badefaciliteterne er forbedret, og at der er indrettet besøgslokaler (i tidligere personalerum/kontorer). Direktoratet (og Københavns Fængsler) har tillige oplyst at installeringen af en elevator var nødvendig, og at den krævede inddragelse af fem celler/rum. Det skyldes at det ikke var muligt at få fredningsmyndighedernes tilladelse til at etablere en elevator udvendigt på bygningen eller inde i det panoptiske rum. Endelig har direktoratet oplyst at det har været nødvendigt at

indrette to rum og et kontor for at sikre en smidig arbejdsgang ved fremstillinger i dommervagten. Københavns Fængsler har desuden nævnt at der (tillige) i forbindelse med ombygningen blev indrettet sikringscelle og køkken.

Direktoratet har konkluderende anført at Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel således er indrettet "med de fysiske lokaliteter til fællesskab, som det har været muligt at afse plads til, når den nødvendige kapacitet samtidig skulle fastholdes". Direktoratet har desuden tilkendegivet at afdelingen efter direktoratets opfattelse opfylder de gældende krav til fællesskab mellem de indsatte i afdelingen.

Jeg har noteret mig det oplyste om at arrestafdelingen er indrettet "med de fysiske lokaliteter til fællesskab, som det har været muligt at afse plads til, når den nødvendige kapacitet samtidig skulle fastholdes". Dette giver mig for så vidt ikke i sig selv anledning til bemærkninger. Efter min opfattelse kan det spørgsmål imidlertid rejses om kapaciteten burde have været afpasset efter de fysiske forhold således at de indsattes muligheder i overensstemmelse med straffuldbyrdelsesloven og varetægtsbekendtgørelsen for fællesskab, herunder fællesskab i fællesrum i arbejdstiden, var blevet tilgodeset i videre omfang end det er tilfældet ved den omfattende ombygning der blev foretaget. Jeg anmoder direktoratet om en udtalelse herom og om oplysning om de parametre som (normalt) anvendes ved nyindretning af arresthuse/afdelinger.

De bygningsmæssige og personalemæssige forhold (jf. herom nedenfor) sætter som nævnt begrænsninger for mulighederne for mere fællesskab mv., men der kan rejses spørgsmål om hvorvidt disse forhold gør det nødvendigt at begrænse adgangen til bl.a. fællesskab i det omfang som det er sket.

Flexrummet synes fx som tidligere anført at kunne benyttes i videre omfang end det sker, herunder til beskæftigelse. Der kan i den forbindelse rejses spørgsmål om hvorvidt det er nødvendigt at indrette rummet således at det tillige (i det daglige) kan benyttes som mødelokale for personalet eller om sådanne møder i vidt omfang vil kunne afvikles i vagtstuen i stedet for.

Køkkenet er som også nævnt indrettet således at det vil kunne benyttes af de indsatte, herunder ved madlavning i fællesskab.

Med hensyn til det personalemæssige kan der rejses spørgsmål om hvorvidt det i alle tilfælde er nødvendigt at der er to funktionærer til stede når den indsatte skal ledsages til og fra cellen, fx til besøg.

Efter min umiddelbare opfattelse må det anses for tvivlsomt om det af sikkerhedsmæssige eller ordensmæssige grunde er nødvendigt at begrænse forholdene for de indsatte som ikke hører under kategori 1, som sket.

Inden jeg tager endeligt stilling til forholdene for de indsatte som er anbragt i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel uden at være kategori 1-indsatte, beder jeg direktoratet om en udtalelse vedrørende nødvendigheden af begrænsningerne og mulighederne for lempelse af de interne regler over for disse indsatte, herunder en besvarelse af de spørgsmål som jeg har rejst. Jeg er, som det fremgår ovenfor, opmærksom på den ændring af straffuldbyrdsloven der nu er vedtaget, og at det i forarbejderne hertil er anført at der er "behov for at tilvejebringe en hjemmel til i arresthuse, som er særligt udpeget til at huse indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, at begrænse fællesskabet til rent cellefællesskab alene begrundet i klientellets karakter". Jeg er desuden opmærksom på at der er sket en vis udvidelse af mulighederne for fællesskab derved at fællesskab i kondirum mv. for tiden ikke medregnes i de to timers (celle)fællesskab som de indsatte har mulighed for, og at der er sket lempelser i konkrete tilfælde med hensyn til besøg.

6. Anbringelse på og tilbageførsel/overførsel fra afdelingen

6.1. Anbringelse på afdelingen

Københavns Fængsels retningslinjer for anbringelse i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel indeholder en angivelse af hvilke oplysninger der skal foreligge ved anmodning om overførsel. For kategori 1-indsatte skal der bl.a. foreligge en udførlig

begrundelse for ønsket om overførsel, herunder en beskrivelse af indsattes adfærd og den/de hændelse(r) der begrundet ønsket om overførsel. For indsatte i de tre andre kategorier skal det bl.a. angives på hvilket grundlag indsatte karakteriseres som negativ stærk.

Negativt stærke indsatte omfatter ifølge pkt. 18 i vejledningen til bekendtgørelsen om anbringelse og overførsel (vejledning nr. 69 af 5. juli 2002) ”indsatte, herunder rockere og deres støttepersoner, der kan skabe sig en sådan magtposition i fængslerne, at de udgør en særdeles negativ styrende faktor i forhold til medindsatte.”

- I den nævnte vejledning om anbringelse og overførsel er et særligt afsnit om placering af negativt stærke indsatte, herunder en angivelse af det grundlag som kendskab til at en indsat tilhører denne gruppe, baserer sig på (pkt. 20) og hvad der er afgørende i tilfælde hvor en indsat påstår at vedkommende ikke længere er medlem af fx en rockergruppe (pkt. 21).

Med hensyn til grundlaget for overførsel til afdelingen fremgår det af Københavns Fængsleres retningslinjer af 23. september 2004 at Københavns Fængsler på baggrund af de oplysninger som modtages – og ifølge retningslinjerne skal foreligge, jf. ovenfor – i forbindelse med anmodning om overførsel, foretager en selvstændig vurdering heraf. Under inspektionen oplyste Københavns Fængsler at Københavns Fængsler ikke ved overførsel fra andre institutioner vurderer spørgsmålet om (det er korrekt at) en indsat er negativ stærk, men Københavns Fængsler kan dog rejse tvivlsspørgsmål herom over for direktoratet.

(Som nævnt nedenfor vil direktoratet overveje for visse typer af sager at overføre kompetencen til at træffe beslutning om overførsel til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel til direktoratet hvilket i givet fald vil medføre at Københavns Fængsler ikke skal vurdere overførselsgrundlaget).

Fra en konkret klage som jeg har modtaget, er jeg bekendt med at direktoratet har (haft) generelle overvejelser vedrørende spørgsmålet om betydningen og vurderingen af indsatte med rockertilhørsforhold.

Jeg anmoder direktoratet om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Spørgsmålet om grundlaget for afgørelsen af sager om tilhørsforhold til en rockergruppe og om ophøret af et sådant tilhørsforhold vil jeg i øvrigt drøfte med direktoratet under et generelt møde.

Under inspektionen blev det oplyst at de relevante papirer hvoraf overførselsgrundlaget (kategorien) fremgår, i starten ikke altid fulgte med ved modtagelsen af de indsatte, men at papirerne nu følger med, og at det således fremgår hvilken kategori de indsatte tilhører. Er der tale om en akut overførsel, kan papirerne dog eventuelt først følge senere.

Det fremgår af direktoratets svar til retsudvalget at direktoratet efter gennemgang af sagerne vedrørende de 22 indsatte der var anbragt på afdelingen den 15. november 2004, har konstateret at der i nogle af sagerne er visse sagsbehandlingsfejl. Der er endvidere flere indsatte der har klaget over anbringelsen i denne afdeling. Direktoratet har derfor iværksat en nærmere undersøgelse af grundlaget for overførslen i disse sager og vil(le) i den forbindelse tage stilling til behovet for i visse typer af sager at overføre kompetencen til at træffe afgørelse om overførsel til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel til direktoratet, medmindre der er tale om akut overførsel (hvor direktoratet i så fald vil foretage en umiddelbar efterprøvelse af afgørelsen). Direktoratet har desuden oplyst at direktoratet vil foretage en nærmere instruktion vedrørende kravene til sagsbehandlingen i sager om overførsel til arrestafdelingen. I den egen drift sag som er rejst forud for inspektionen, og i forbindelse med videresendelse til direktoratet af konkrete klager som jeg har modtaget, vil jeg bede direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets gennemgang af de konkrete sager.

Jeg anmoder i denne sag direktoratet om at underrette mig om resultatet af overvejelserne om ændring af kompetencen samt om på hvilken måde den nævnte instruktion vil ske.

Jeg går (som allerede tilkendegivet under pkt. 5.7.) i øvrigt ud fra at de institutioner der anmoder om overførsel under henvisning til kategori 1, iagttager reglerne for behandlingen af disse sager (som er undtaget fra krav om partshøring og begrundelse, bortset fra angivelse af retsgrundlaget, jf. forvaltningslovens § 9, stk. 4).

6.2. Tilbageførsel og overførsel

Opholdet for indsatte i kategori 1 forudsættes som tidligere nævnt at være midlertidigt, og tilbageførsel skal således ske når grundlaget for opholdet ikke længere skønnes at være til stede. De indsatte vurderes derfor løbende med henblik på tilbageførsel.

Vurderingen sker efter det oplyste ca. en gang om ugen, men de indsatte skal have opført sig ordentligt i en vis periode før der vil ske tilbageførsel. Der er ingen vejledende retningslinjer for hvor lang tid det drejer sig om, men formentlig ca. tre måneder. På tidspunktet for inspektionen havde der (således) endnu ikke fundet nogen tilbageførsler sted, men der var nogle indsatte som formentlig ville blive indstillet til tilbageførsel i løbet af januar måned 2005.

Selv om der ikke er formodning for tilbageførsel af indsatte fra de andre kategorier, vurderes deres placering i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel også løbende.

De indsatte som afdelingen fortsat havde fra afdelingen for negativt stærke indsatte i Statsfængslet i Nyborg, skulle tilbage når denne afdeling var ombygget, men de vurderede(de)s dog også løbende med henblik på eventuelt overførsel til andet sted (indtil de kunne komme tilbage til Statsfængslet i Nyborg).

Alle indsatte bliver således drøftet på ugentlige møder hvor også spørgsmålet om de indsattes fortsatte placering i arrestafdelingen overvejes. Det vurderes herunder om de indsatte af psykiske årsager bør flyttes, og flytning på dette grundlag havde fundet sted i 2-3 tilfælde indtil da.

Det blev oplyst at det er vanskeligt at få tilbageført afsonere der som kategori 1-indsatte flyttes fra en afdeling for negativt stærke indsatte i et af fængslerne til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, til den afdeling som de kom fra. Det skyldes at denne afdeling på grund af det forhold der førte til overførsel, ofte ikke ønsker den indsatte tilbage. Der er etableret en ordning hvorefter Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel mødes med afdelingerne for negativt stærke indsatte med jævne mellemrum (ca. hver 6. uge).

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at der sker ugentlige vurderinger også af indsatte som ikke er kategori-1 indsatte, selv om der ikke for disse indsattes vedkommende er en formodning om tilbageførsel/overførsel. Jeg henviser i den forbindelse også til bemærkningerne til lovforslag nr. 147 af 15. december 2004 og lovforslag nr. 12 af 23. februar 2005 som er citeret ovenfor under pkt. 5.3., hvorefter der i forbindelse med begrænsning af fællesskab til få timers cellefællesskab om dagen bør være løbende tilsyn med de indsatte.

Jeg anmoder om nærmere oplysninger om hvordan den ugentlige vurdering af de indsatte foregår, herunder hvad der skal til for at "grundlaget for opholdet ikke længere skønnes at være til stede".

Jeg anmoder desuden om nærmere oplysninger om den kontakt som personalet har med de indsatte til brug for vurderingen (og som personalet ifølge det oplyste under inspektionen brugte en del tid på, jf. pkt. 5.7.).

Desuden beder jeg om oplysning om hvor mange af de indsatte i kategori 1 der på nuværende tidspunkt er vurderet som egnet til tilbageførsel, og hvor mange af disse

der er tilbageført. Hvis der er nogen som ikke er tilbageført, men er overført til anden institution i stedet, beder jeg ligeledes om oplysning herom.

Jeg anmoder tillige om oplysning om på hvilken måde vurderingen af de indsatte i kategori 2-4 – som ikke er overført på grund af uønsket adfærd/handlinger, og derfor ikke skal "forbedre" sig – adskiller sig fra vurderingen af de indsatte i kategori 1.

Jeg anmoder samtidig om nærmere oplysninger om i hvor mange tilfælde det (indtil videre) har været overvejet at flytte indsatte på grund af deres psykiske tilstand, og hvor mange der (indtil videre) er flyttet af denne grund.

7. Erfaringerne med afdelingen

Der havde som tidligere nævnt indtil inspektionstidspunktet været omkring 8 indsatte samtidig anbragt i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel som kategori 1-indsatte. Idet indsatte i denne kategori har første prioritet, kan oprettelsen af afdelingen på sin vis siges at have været en succes.

På mit spørgsmål om hvorvidt ledelsen delte denne opfattelse, blev det oplyst at der på det pågældende tidspunkt var stille og roligt i fængslerne og arresthusene. Om det havde sammenhæng med risikoen for eller trusler om overførsel til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel kunne ledelsen ikke sige noget om, men afdelingen har givet vis en præventiv effekt. Det er personalets opfattelse at de indsatte i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er mere dialogorienteret end normalt over for personalet som generelt er erfarne medarbejdere. Da alle de indsatte er negativt stærke indsatte og kun har begrænset fællesskab, har de ikke samme behov for at markere deres status i forhold til de øvrige indsatte som de ellers ville have.

I forbindelse med redegørelsen i brevet af 9. december 2004 om baggrunden for oprettelsen af Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel har direktoratet – i forlængelse af det oplyste om at afdelingen er et led i en bredere indsats over for negativt stærke indsatte – oplyst at "direktoratet kan konstatere, at afdelingens ibrugtagning også har

haft som sideeffekt, at der er væsentligt mere ro og stabilitet i afdelingerne for negativt stærke indsatte i statsfængslerne”.

I anden sammenhæng (jf. pkt. 5.7) oplyste ledelsen under inspektionen at der efter den 1. januar 2005 skulle finde en intern evaluering sted. Jeg har dette sted bedt om underretning om resultatet heraf.

8. Andre forhold

8.1. Arbejde, undervisning og fritid

Under pkt. 5.1 og 5.2. er omtalt de begrænsninger mv. som gør sig gældende i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel på disse områder. Dette afsnit beskriver øvrige forhold vedrørende disse områder.

Det blev oplyst at arrestafdelingen kan tilbyde arbejde til alle der ønsker at arbejde, men at ikke så mange ønsker det.

Arbejdsopgaverne i arrestafdelingen er primært montageopgaver; på inspektionstidspunktet havde arrestafdelingen arbejde i form af mærkater hvori der skulle sættes snore.

Arbejdstiden er fri. Aflønning sker alene ved timebetaling.

Som det fremgår af pkt. 8.4., har afdelingen en (deltidsansat) værkfører som i samarbejde med fængselsfunktionærerne forestår celledarbejdet.

Jeg har noteret mig at afdelingen kan tilbyde beskæftigelse til alle de indsatte som måtte ønske det. At der kun er mulighed for celledarbejde sætter nogle naturlige grænser for hvilket arbejdet der kan tilbydes. Jeg anmoder afdelingen om at oplyse nærmere om arten af det arbejde som de indsatte kan tilbydes.

Med hensyn til undervisning er det i husordenen anført at der i mindre omfang kan tilbydes støtteundervisning. Ifølge svaret i spørgeskemaet er arrestafdelingen tildelt otte undervisningstimer om ugen, og alle de tildelte timer blev udnyttet på tidspunktet for inspektionen.

Undervisningstilbuddene er beskrevet i et vedlagt bilag som er en informationskrivelse fra lærerne til de indsatte, og som jeg derfor går ud fra udleveres til de indsatte. Tilbuddene omfatter samfundsforhold, historie og politik, dansk og litteratur, mediekundskab og journalistik, matematik og sprog (tysk, engelsk og italiensk) på folkeskoleniveau, gymnasium/hf-niveau og enkelte på universitets-niveau.

Jeg beder arrestafdelingen om at oplyse om den "støtteundervisning" som omtales i husordenen, omfatter de undervisningstilbud der er beskrevet i det vedlagte bilag. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg afdelingen om at oplyse hvad det sigter til.

Jeg anmoder tillige afdelingen om at oplyse om de tildelte timer er tilstrækkelige til at opfylde de indsattes ønsker om undervisning, og om de indsatte – ud over at modtage ovennævnte informationskrivelse – kontaktes af afdelingen eller lærerne med henblik på afklaring af om de ønsker undervisning. Jeg anmoder tillige om oplysning om hvilke undervisningsmaterialer der stilles til rådighed af arrestafdelingen, herunder om der (på trods af at undervisning foregår på cellerne) er mulighed for at anvende pc. Desuden beder jeg om oplysning om mulighederne for at fortsætte undervisning der er påbegyndt før overførsel til afdelingen, herunder selvstudium.

Fritidstilbuddene består som tidligere nævnt af træning i kondilokalet hvor der er opsat tre træningsmaskiner, og bordtennis med en anden indsat i flexrummet hvis der gives tilladelse hertil.

Under samtale med en af de indsatte i afdelingen fremsatte denne et ønske om at der blev anskaffet en kondicykel idet den indsatte ønskede mulighed for at kunne konditionstræne på denne måde. Ønsket blev forelagt for ledelsen der oplyste at ledelsen

ville overveje at anskaffe en kondicykel der ifølge ledelsen eventuelt ville kunne placeres i flexrummet. I forbindelse med svaret til den indsatte blev ledelsen bedt om at underrette mig om resultatet af overvejslen. I brev af 10. marts 2005 har Københavns Fængsler oplyst at arrestafdelingen den 13. januar 2005 bestilte et antal spinncykler som ville blive leveret i uge 11.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om oplysning om hvor cyklerne er placeret.

På gårdtursarealet er der mulighed for i begrænset omfang at spille bold. Da hverdagen i afdelingen er flydende, foregår gårdtur hen over det meste af dagen. De indsatte skal tilmelde sig hver dag hvis de ønsker gårdtur.

Jeg går ud fra at de indsatte i forbindelse med afvikling af cellefællesskab har mulighed for at låne spil hvis de ønsker det, men for en ordens skyld beder jeg om oplysning herom.

Jeg har tidligere nævnt spørgsmålet om anvendelse af køkkenet som fritidsaktivitet (og fællesskab for to indsatte) og spørgsmålet om fuldt udbytte af bordtennisbordet, men bortset herfra har jeg ingen bemærkninger til de fritidstilbud der – inden for de givne bygningsmæssige rammer – findes for de indsatte på arrestafdelingen.

8.2. Besøg, herunder forsvarerbesøg

Under pkt. 5.4. er omtalt de begrænsninger som gør sig gældende i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel vedrørende mulighederne for besøg. Dette afsnit beskriver øvrige forhold vedrørende besøg.

Det fremgår af husordenen at de indsatte kan have op til ni godkendte besøgende på besøgslisten, herunder børn. I særlige tilfælde kan der dog gives tilladelse til flere end ni godkendte besøgende. Det er tillige anført at de indsatte maksimalt kan have besøg af en voksen og to børn samtidig.

Jeg anmoder om oplysning om hvor mange voksne (uden børn) der samtidig vil kunne besøge en indsat, og hvorfor der er en begrænsning til to børn.

Jeg går ud fra at de godkendte personer på listen kan udskiftes efter ønske fra den indsatte, men for en ordens skyld beder jeg om oplysning herom.

Det fremgår desuden af husordenen at der til mindre børn må medtages bl.a. én ble. Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 bemærket at denne regel ikke skal forstås sådan at der kun må medtages én ble, men at der kan medtages flere i rimeligt omfang. Københavns Fængsler har oplyst at det vil blive præciseret i husordenen, og at "rimeligt omfang" skyldes visitationshensyn. Københavns Fængsler har oplyst at Københavns Fængsler samtidig vil præcisere at det ikke kun er tilladt at medbringe én sut.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det er udtrykkeligt i husordenen anført at forsvarerbesøg ikke medregnes i besøgstiden (jf. i øvrigt straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 40, stk. 3). Forsvarerbesøg afvikles i besøgsrummet og kan finde sted inden for nærmere angivne tidsrum, jf. pkt. 5.4. Der kan dog helt undtagelsesvist træffes aftale med afdelingslederen om andet besøgstidspunkt.

Jeg oversendte den 1. marts 2005 en konkret klage vedrørende besøgstiderne for forsvarere i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel til Direktoratet for Kriminalforsorgen og bad om underretning om svaret i den anledning. Direktoratet sendte sagen videre til Københavns Fængsler der har truffet afgørelse i denne sag den 15. marts 2005 efter at have indhentet en udtalelse fra afdelingslederen i arrestafdelingen om sagen. I denne udtalelse er det bl.a. anført at den begrænsede besøgs mulighed for forsvarere skyldes hensynet til de indsattes muligheder for at få besøg af familie og bekendte og de begrænsede besøgsfaciliteter i arrestafdelingen. Det er anført at en

udvidelse af forsvarernes besøgstider vil indebære en tilsvarende indskrænkning i besøgstiderne til de indsatte for andre personer, og at en sådan udvidelse ikke er mulig da de indsatte har krav på minimum en times besøg om ugen. Det er videre anført at en forsvarer hvor helt specielle forhold gør sig gældende, dog vil have mulighed for at anmode om at besøge sin klient uden for de sædvanlige besøgstider, og at afdelingen er indstillet på at udvise fleksibilitet hvis det er muligt.

Spørgsmålet om besøgstider for forsvarere i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er i øvrigt indgået i en konkret sag om fortsat varetægtsfængsling der er behandlet af Østre Landsret. Landsretten har vedrørende dette spørgsmål anført følgende:

”Selvom besøgstiderne i fængslet på Københavns Politigaard ikke måtte være optimale for forsvareren, er de praktiske problemer, som besøgstiderne måtte give forsvareren ikke et spørgsmål, der som udgangspunkt er undergivet domstolsprøvelse i forbindelse med en afgørelse om eventuel forlængelse af fristen for varetægtsfængsling.”

I den konkrete sag henviste landsretten forsvareren til i første omgang at udnytte adgangen til at aflægge besøg i weekender, opgive at påtage sig nye forsvarsopgaver og om fornødent frasige sig hverv som var påtaget senere end hvervet som forsvarer i den konkrete sag.

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt Københavns Fængsleres afgørelse af 15. marts 2005 har været påklaget til direktoratet, og i givet fald underretning om direktoratets svar i den anledning. Hvis afgørelsen ikke har været påklaget, beder jeg om direktoratets eventuelle bemærkninger til spørgsmålet.

8.3. Lægebetjening mv.

Arrestafdelingen betjenes af en læge fra Københavns Fængsler der kommer i afdelingen en gang om ugen i (normalt) to timer – hvilket svarer til den ordning der gælder generelt i arresthusene. Sygeplejerske kommer som tidligere nævnt fast to gange om ugen i det antal timer som der måtte være behov for, men kan i øvrigt tilkaldes i

akutte tilfælde. Kriminalforsorgens konsulent i almenlægelige og hygiejniske spørgsmål som var til stede under inspektionen, oplyste at det for tiden blev overvejet om sygeplejerskedækningen var tilstrækkelig.

Jeg anmoder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Konsulenten redegjorde i øvrigt nærmere for den helsemæssige betjening af de indsatte i arrestafdelingen. Han oplyste bl.a. at der kan foretages akut behandling på Vestre Fængsel, eventuelt ved overførsel til Vestre Hospital som er døgnbemandet. En gammel ordning hvorefter der tillige kan ske tilkald af lægevagten, er opretholdt, men denne ordning er ikke uden problemer. Hvis der eksempelvis skal etableres lægetilsyn med en sikringscelleanbragt i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, vil det således ske ved tilkald af en læge fra Vestre Fængsel og ikke ved tilkald af lægevagten.

Der foranstaltes også psykiatriske tilsyn (via Vestre Fængsel) hvis der er behov for det. Der vil tillige kunne tages kontakt til en psykolog, men da Vestre Fængsel kun er tildelt 12 timer om ugen til psykologhjælp til de indsatte, må der i givet fald betales særskilt herfor.

Lægejournaler opbevares som nævnt under pkt. 3.10. i aflåste skabe i lægelokalet og tillige på pc. Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel anvender elektronisk patientjournal (MEDWIN). Det er alene sundhedspersonalet der har adgang til journalerne.

Med hensyn til adgang til lægejournaler når der ikke er sundhedspersonale til stede, blev det oplyst at en vagtlæge kan kontakte en sygeplejerske på Vestre Fængsel og derigennem få oplysninger fra den elektroniske patientjournal om den indsattes helbredsmæssige forhold.

Jeg har noteret mig at en vagtlæge kan kontakte en sygeplejerske på Vestre Fængsel med henblik på at modtage relevante oplysninger fra den indsatte patientjournal hvis der måtte være behov for det i konkrete tilfælde.

Medicin opbevares ligeledes i aflåst skab i lægeværelset. Sygeplejersken doserer medicin til de indsatte til en uge ad gangen, og personalet udleverer medicinen til de indsatte.

8.4. Personaleforhold

Afdelingens personale består af en afdelingsleder, to souschefer, 27 fængselsfunktionærer, en medhjælper, en socialrådgiver, en værkfører, to lærere, sygeplejerske, læge, psykiater og psykolog (se dog herom pkt. 8.3.). Herudover er der efter en varierende norm tilknyttet servicemedarbejdere, socialrådgivere mv.

Basispersonalet er indplaceret i lønramme 20 hvilket har baggrund i arbejdet med det forventede særlige klientel i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Som tidligere nævnt er der generelt tale om erfarne medarbejdere.

I forbindelse med opstarten af afdelingen er der afholdt et 14 dages seminar for personalet som gennem bl.a. foredrag har fået kendskab og redskaber til at arbejde med det klientel som forventedes at skulle være indsat i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Personalet er desuden trænet i dialogen med denne type indsatte for at kunne observere og dokumentere i forhold til de indsatte generelle adfærd under opholdet i afdelingen. Der har ligeledes været afholdt et tre dages teambuildingkursus hvor specielt værdigrundlaget for det videre arbejde med hinanden og klientellet har været berørt.

Fra januar 2005 er der etableret supervisionsgrupper for personalet. Supervisionen forestås af en hertil uddannet medarbejder i Københavns Fængsels personaleafdeling.

Bemandingen af afdelingen i forhold til andre arrestafdelinger skal ses i sammenhæng med det forhold at der er tale om etablering af en afdeling specielt til negativt stærke indsatte, herunder både indsatte med tilhørsforhold til Hells Angels og indsatte med tilhørsforhold til Bandidos samt indsatte der har optrådt voldeligt eller truende. Det har som tidligere nævnt bl.a. betydet at det er blevet bestemt at der skal være to funktionærer til stede når den indsatte skal ledsages til og fra cellen.

Jeg henviser til mit spørgsmål herom i afsnit 5.7.

8.5. Forplejning

Arrestafdelingen får forplejningen fra centralkøkkenet i Vestre Fængsel. Der gives varm mad til middag og kold mad til aften. Det fremgår af husordenen at de indsatte via "købmanden" (i Vestre Fængsel) har mulighed for at supplere i begrænset omfang. Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 oplyst at "købmanden" vil blive rettet idet der ikke er tale om en købmandsforretning i almindelig forstand, men om en butiksortning som primært udbyder kioskvarer.

Jeg har noteret mig det oplyste om denne præcisering af husordenen.

Det blev under inspektionen oplyst at der ikke havde været klager over maden, og at de indsatte altid kan få ekstra brød til den kolde mad om aftenen og ekstra tilbehør til den varme mad.

En af de indsatte som der var samtale med under inspektionen, efterlyste mere mad ved måltiderne. Han oplyste at der til middag ikke er mulighed for at få to portioner, og at der ikke udleveres pålæg nok til aftensmaden.

Under den afsluttende samtale bekræftede ledelsen at der ikke er mulighed for at få to portioner til middag, og at de indsatte ikke kan få ekstra pålæg til aftensmaden.

Ledelsen oplyste at de indsatte kan få alle de kartofler eller andet tilbehør til middag der kan være på en tallerken, og at de indsatte til aftensmaden kan få ekstra rugbrød.

Da den indsattes klage blev forstået sådan at han ikke kunne blive mæt af den ene portion der udleveres til middag (selv om han får fyldt sin tallerken) og ikke ønskede at spise sig mæt i rugbrød uden pålæg til aftensmaden, blev dette spørgsmål sendt videre til arrestafdelingen med henblik på en stillingtagen til den indsattes ønske om at kunne få en ekstra portion mad til middag og ekstra pålæg til aftensmad. Arrestafdelingen blev bedt om at underrette mig om svaret til indsatte. I brev af 10. marts 2005 til den indsatte har Københavns Fængsler bl.a. oplyst at der udleveres kost (portionsstørrelser) til de indsatte i overensstemmelse med retningslinjerne herom i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 127 af 13. november 2003 med bilag om forplejning af de indsatte der ikke er omfattet af selvforplejningsordningen, og at den indsatte har mulighed for at supplere måltiderne ved køb i butikken.

I den foreløbige rapport anmodede jeg om en udtalelse om muligheden for – såfremt der inden for dagens leverance af mad er mad til overs – at tilbyde det til de indsatte der måtte ønske det.

Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 anført at Københavns Fængsler finder grundlag for allerede nu at kommentere dette spørgsmål. Fængslet har bemærket at fængslet lægger til grund at mit spørgsmål alene sigter til kød mv. (varm mad) og ikke tilbehør.

Københavns Fængsler har anført at fængslet generelt ikke mener at der bør være en sådan mulighed. Fængslet har henvist til at det efter fængslets opfattelse er nærliggende at antage at nogle indsatte af andre indsatte vil blive presset til enten at tage en lille portion eller sige nej til den varme ret hvis overskydende mad efterfølgende tilbydes de indsatte der ønsker det. Efter fængslets opfattelse vil en sådan ordning således i sig selv kunne skabe mulighed for at svagere indsatte presses.

Jeg kan bekræfte at mit spørgsmål ikke sigtede til tilbehør som det under inspektionen blev oplyst at de indsatte altid kan få ekstra af. Derimod omfattede mit spørgsmål ikke kun den varme mad, men tillige muligheden for ekstra pålæg til den kolde mad.

Jeg anmoder direktoratet om en udtalelse vedrørende dette spørgsmål.

Det fremgår af husordenen at der uddeles varmt vand i forbindelse med opmønstring, ved uddeling af mad og ved afmønstring, og at de indsatte har en termokande på cellen. De indsatte har hverken kaffemaskine eller el-kedel på cellen, og det er ikke muligt for de indsatte at lave kaffe eller lignende uden for cellen.

De indsatte har ikke mulighed for at bestille færdigtillavet mad udefra. Det blev oplyst at årsagen hertil er at en sådan ordning efter Københavns Fængslers erfaring indebærer konflikter, fx i forbindelse med forkerte leveringer.

Det fremgår af § 6, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 127 af 13. november 2003 om forplejningen af indsatte som ikke er omfattet af selvforplejningsordningen i fængsler og arresthuse, at de indsatte i arresthusene skal have mulighed for med jævne mellemrum gennem arresthuset at købe mad uden for arresthuset.

Jeg anmoder på denne baggrund direktoratet om en udtalelse vedrørende det forhold at de indsatte i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel ikke har mulighed for med jævne mellemrum at købe færdigtillavet mad udefra.

8.6. Butik

Som allerede nævnt under pkt. 8.5. har de indsatte på arrestafdelingen mulighed for at handle i butikken, og der oplyses om denne mulighed i husordenen. Butikshandlen foregår via butikken i Vestre Fængsel. Fra min inspektion af Vestre Fængsel er jeg bekendt med at Københavns Fængsler selv står for driften af Københavns Fængslers

butikker. Varer kan bestilles til levering to gange om ugen (tirsdag og fredag). Handlen foregår via bestillingssedler der sammen med penge afleveres til personalet ved omdeling af middagsmad mandag og torsdag.

En af de indsatte som jeg havde samtale med, oplyste bl.a. at butikken nogle gange leverer forkerte varer og også nogle gange ikke leverer alt det som er bestilt. Han oplyste desuden at han ikke havde modtaget to aviser som han havde betalt for. Han oplyste at de indsatte der som nævnt ved handel via butikken betaler forud, først får en kvittering ved levering af varen. Aviser leveres dagligt.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at der havde været en del klager vedrørende butikshandlen. Fx havde købmanden i en periode ikke kunne levere den mælk som de indsatte havde bestilt, hvilket havde baggrund i at varen til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel blev pakket til sidst. Det er nu aftalt at varen til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel pakkes først. Ledelsen oplyste endvidere at butikken hvis den ikke kan levere en bestilt vare, så vidt muligt erstatter den med en tilsvarende vare.

Jeg spurgte til mulighederne for at give en kvittering allerede i forbindelse med bestillingen, fx ved anvendelse af bestillingssedler på gennemslagspapir. Ledelsen oplyste at to fængselsfunktionærer ved deres underskrift bekræfter modtagelsen af bestillingsseddel og forudbetalte penge, og at personalet ved modtagelsen af varen sammen med den indsatte foretager en endelig afregning. Ledelsen ville dog godt overveje en anden procedure. I forbindelse med mit svar til den indsatte bad jeg ledelsen om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

I brevet af 13. april 2005 har Københavns Fængsler oplyst at Københavns Fængsler har overvejet, men ikke fundet grundlag for, at ændre proceduren. Københavns Fængsler har supplerende oplyst at de indsatte ved varenes levering får udleveret købssedlen som kvittering, og at de indsatte således kan sammenholde købssedlen og de modtagne varer.

Jeg har noteret mig det oplyste om at de indsatte ved udleveringen af varerne samtidig får udleveret købsedlen som kvittering. Som det fremgår af det ovenfor anførte, var jeg ved mit spørgsmål under inspektionen opmærksom på at de indsatte i forbindelse med udleveringen af varerne får en kvittering. Spørgsmålet drejede sig om hvorvidt proceduren kunne ændres således at de indsatte allerede i forbindelse med bestillingen af varerne får en sådan kvittering.

Idet jeg bemærker at det ikke kan udelukkes at købsedlen bortkommer, og at den indsatte i så fald ikke har nogen dokumentation for hvad der er bestilt, beder jeg fængslet om på ny at overveje spørgsmålet om udlevering af en kopi/genpart af bestillingssedlen allerede ved bestillingen af varerne.

Jeg har efterfølgende modtaget en konkret henvendelse vedrørende en klage til Københavns Fængsler over bl.a. at der generelt er problemer med udsolgte varer. Jeg bad Københavns Fængsler om at underrette mig om Københavns Fængslers svar i den anledning. Jeg tilkendegav samtidig over for klageren at jeg når jeg havde modtaget underretning om svaret, ville overveje om – og i givet fald i hvilket omfang og på hvilken måde – de forhold som var bragt op over for Københavns Fængsler, skulle medtages i inspektionssagen.

Københavns Fængsler har svaret på klagen i brev af 15. februar 2005. Af dette brev fremgår bl.a. at butikschefen har oplyst at butikken har haft svært ved at levere forskellige varer (navnlig pålæg), og at butikken for at imødekomme ønsket om disse varer fra midten af januar måned 2005 har ændret indkøb af de pågældende produkter fra detail til grossist. Det fremgår videre af svaret fra butikschefen at der kan være problemer med levering af navnlig blade/magasiner som udkommer en gang om måneden hvor bestilling ligger langt fra sidste udgivelsesdag. Københavns Fængslers inspektion har i brevet bemærket at fængslets butik i vid udstrækning forsøger at efterkomme de indsattes ønsker i forhold til indkøb af dagligvarer, men at butikken af ressourcemæssige hensyn ikke har mulighed for at efterkomme alle de forskellige særbehov som de indsatte i arrestafdelingen har. Inspektionen har samtidig udtalt at

inspektionen ikke har fundet grundlag for at kritisere fængslets butik for butikkens varesortiment. Inspektionen har lagt vægt på de samme forhold som anført af butikschefen, herunder navnlig oplysningerne om udvidelse af varesortimentet. Der er givet klagevejledning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt afgørelsen er påklaget til direktoratet, og i givet fald om underretning om direktoratets svar i den anledning.

På det foreliggende grundlag foretager jeg mig ikke mere vedrørende butikshandlen, men henviser de indsatte til at indgive klager til ledelsen hvis de i konkrete tilfælde (eller generelt) er utilfredse med butiksbetjeningen. Jeg har i den forbindelse noteret mig det oplyste om udvidelse af varesortimentet, og at butikken i vid udstrækning forsøger at efterkomme de indsattes ønsker med hensyn til dagligvarer.

8.7. Fjernsyn

Tv med indbygget radio og dvd-afspiller er som tidligere nævnt standard celleinventar, og de indsatte skal ikke betale leje. Ordningen finansieres via butiksoverskuddet.

De indsatte har mulighed for at se 18 forskellige tv-kanaler via parabol (DR1, DR2, TV2, TV3, TV3+, SV1, SV2, TV1000, TV1000 action, Kanal 5, TVDanmark, CNN, Hallmark, Viasat Explorer, Viasat Sport 1, Discovery, Kanal Købehavn og en arabisk kanal). Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 fremhævet at der sendes nyheder i stort omfang på disse kanaler, herunder på andre sprog end dansk.

Under inspektionen klagede nogle af de indsatte over udfald af kanaler på tv'et og manglende lyd på en af kanalerne (Viasat Sport) hvor der kan gå nogen tid før det fungerer igen.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at problemet kan løses ved at tage kortet i satellitboksen ud og sætte det i igen; boksen som er placeret på taget, er imidlertid besværlig at komme til. Ledelsen oplyste at det overvejes om problemet kan

løses på en anden måde. I forbindelse med svarene til de indsatte bad jeg om at blive underrettet om resultatet af disse overvejelser. I brev af 10. marts 2005 har Københavns Fængsler oplyst at der ifølge en udtalelse fra afdelingslederen siden min inspektion alene har været en klage over udfald af en enkelt tv-kanal. Afdelingslederen har desuden oplyst at arrestafdelingen løbende vil udbedre eventuelle problemer med tv-kanalerne hvis sådanne skulle opstå.

På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at bemærke at jeg går ud fra at det vil blive overvejet at løse problemet på en anden måde hvis der igen viser problemer i større omfang vedrørende udfald af tv-kanaler.

Den under pkt. 8.6. nævnte konkrete klage omfattede også problemer med modtagelse af nogle af tv-kanalerne. Det er i Københavns Fængslers svar af 15. februar 2005 hertil anført at afdelingen hvis der er problemer med at modtage kanaler, vil udbedre forholdene hurtigst muligt.

8.8. Vaskemaskine og køleskab

Vaskemaskine og tørretumbler til de indsattes brug var som også tidligere nævnt ved at blive installeret på inspektionstidspunktet. I husordenen (som er fra oktober 2004) oplyses de indsatte om at der er vaskemaskine og tørretumbler på afdelingen, og at de vil blive tildelt én vasketid om ugen hvor de har mulighed for at vaske deres private tøj og det udleverede linned. I spørgeskemaet har arrestafdelingen oplyst at det er gratis for de indsatte at benytte maskinerne.

Det er efter min opfattelse beklageligt at der på trods af oplysning i husordenen fra oktober 2004 om at der er vaskefaciliteter til rådighed, først blev installeret sådanne faciliteter i december 2004.

De indsatte har som tidligere nævnt køleskab på cellerne. Køleskabet indeholder frostboks. I forbindelse med samtale på en af cellerne bemærkede jeg støj fra køleskabet på denne celle.

Om støjproblemer henviser jeg til pkt. 9.1.

8.9. Telefonsamtaler

Arrestafdelingens telefonordning er nærmere beskrevet i husordenen. Afsonere kan ifølge husordenen få en fast telefontilladelse til op til fire godkendte telefonnumre. Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 oplyst at husordenen nu er tilføjet oplysning om at der efter en konkret vurdering kan gives tilladelse til at ringe til et ikke forud godkendt nummer.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at denne konkrete vurdering sker i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57, jf. nedenfor, har jeg noteret mig det oplyste.

Det fremgår tillige af afdelingens regler at hver enkelt indsat kan ringe én gang om dagen i højst 15 minutter til ét nummer. Hvis den indsatte ønsker at telefonere, skal den indsatte aflevere en anmodningsseddel med navn og nummer på den som han ønsker at ringe til. Ønsker om telefonering i weekenden skal fremsættes senest fredag. Den indsatte kan anmode om at ringe på et bestemt tidspunkt, men afdelingslederen afgør, ifølge husordenen, hvornår telefonering kan ske af hensyn til de praktiske forhold.

I brevet af 13. april 2005 har Københavns Fængsler oplyst at det ikke er afdelingslederen, men fængselsfunktionærerne der afgør hvornår telefonering kan ske.

Jeg går på denne baggrund ud fra at husordenen vil blive rettet på dette punkt.

Varetægtsarrestanter kan ifølge husordenen kun undtagelsesvist få adgang til at telefonere. Det kan ske hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, og kun i det omfang det er praktisk muligt. Anmodning om telefonsamtale med forsvareren imødekommes i almindelighed og aflyttes ikke.

Straffuldbydelsesloven § 57 og telefonbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001) indeholder detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring, og også for denne kategori indsatte i arresthusene.

Varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 897 af 6. november 2003) indeholder ligeledes detaljerede regler for varetægtsarrestanters mulighed for at telefonere. Jeg henviser til bekendtgørelsens kapitel 22 og til kapitel 22 i direktoratets vejledning om denne bekendtgørelse (nr. 125 af 4. november 2003)

Af straffuldbydelseslovens § 57, stk. 1, fremgår det at afsonere har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Der er ingen begrænsninger med hensyn til antallet af personer/telefonnumre som der kan ringes til, men samtaler til bestemte personer kan nægtes hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. lovens § 57, stk. 2.

Den indsatte skal efter bekendtgørelsens § 2 normalt selv afholde udgifterne til samtalerne. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det at institutionens leder kan fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed. Sådanne regler har Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel som nævnt fastsat i husordenen.

Efter varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 1, kan varetægtsarrestanter i det omfang det er praktisk muligt, få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes. Der gælder dog visse undtagelser, jf. stk. 2-5.

En af de indsatte som der var samtale med, klagede over at han ikke havde nogen mulighed for at planlægge sin dag for så vidt angår blandt andet telefonering, jf. i øvrigt pkt. 8.9. Den indsatte fremkom med et eksempel på at han i et tilfælde havde ringet forgæves til sin familie uden mulighed for at forsøge igen senere samme dag.

Ledelsen oplyste at personalet så vidt muligt tilstræber at opfylde de angivne ønsker med hensyn til tidspunkt for afvikling af en aktivitet, fx telefonering, men bekræftede i øvrigt at de indsatte i tilfælde af at der ringes forgæves, ikke senere samme dag kan foretage endnu et opkald.

Jeg har noteret mig at det tilstræbes at opfylde de indsattes ønsker med hensyn til fx tidspunkt for telefonering, og jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold, men jeg beder om direktoratets bemærkninger til det forhold at de indsatte ikke har mulighed for at foretage en ny opringning hvis der ringes forgæves.

Jeg anmoder desuden arrestafdelingen om at oplyse årsagen til at de indsatte kun må ringe til ét nummer om dagen – og således ikke vil kunne benytte de tildelte 15 minutter til fx to opringninger, herunder hvis der ikke opnås forbindelse til det nummer som den indsatte har ringet til. Jeg beder tillige om direktoratets bemærkninger til dette forhold.

Det fremgår tillige af husordenen at de indsatte selv skal betale for samtalerne, og at telekort skal købes via butikken.

Telefonering foregår i et lokale på 4 etage (som jeg ikke besøgte under inspektionen). De indsatte er låst inde mens de telefonerer.

8.10. Talsmandsordning

De indsatte i arrestafdelingen havde på tidspunktet for inspektionen (endnu) ikke valgt en talsmand. Det blev oplyst at de indsatte var opfordret til at vælge en talsmand.

Straffuldbyrdslovens § 34 og talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001) indeholder detaljerede regler om talsmandsvirksomheden. Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9 og varetægtsbekendtgørelsens § 24.

Det er reglerens klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen ved opslag eller lignende orientere de indsatte om muligheden herfor, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Arrestafdelingens husorden indeholder et afsnit om talsmandsordningen i arrestafdelingen. Det fremgår heraf at der efter de indsattes anmodning kan vælges en talsmand og en suppleant ved skriftlig afstemning blandt de indsatte. Talsmanden og afdelingslederen holder møde en gang om måneden på opfordring fra den ene eller begge parter. Talsmanden kan afholde drøftelser med enkelte indsatte i højst en time i alt på lørdage og søndage fra kl. 10.00 til kl. 11.00. Talsmanden skal på anmodningsseddel angive hvem han ønsker at tale med. Afdelingen stiller ikke computer mv. til rådighed for talsmanden.

Da talsmanden ikke har mulighed for at møde de andre indsatte under fx gårdtur, bortset fra den indsatte som han har (mulighed for at have) fællesskab med, går jeg ud fra at afdelingen videreformidler ønsker om at komme til at tale med talsmanden (hvis en sådan vælges) til denne.

Jeg anmoder afdelingen om at oplyse hvorvidt talsmanden vil kunne få stillet en skrivemaskine til rådighed.

I talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5), og om talsmændenes drøftelser skal foregå med institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6).

Arrestafdelingens husorden mangler oplysning om hvor ofte der afholdes talsmandsvalg og om kontrollen med valg af talsmand. For så vidt angår proceduren for valg af talsmand er det alene anført at det sker skriftligt, men ikke at afstemningen er hemmelig, jf. straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2.

Jeg går ud fra at det vil blive indføjet i husordenen og beder om underretning når det er sket.

Det fremgår af talsmandsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, at talsmanden må anvende den tid der er nødvendig til talsmandsarbejdets forsvarlige udførelse når hensyn tages til antallet af indsatte som talsmanden repræsenterer, og de lokale forhold.

Jeg anmoder på denne baggrund om direktoratets bemærkninger til arrestafdelingens regel om at talsmanden højst må bruge en time i alt om ugen på samtaler med de øvrige indsatte i afdelingen (som han kun vil kunne tale med enkeltvis).

8.11. Aviser og bøger

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 1, jf. pkt. 198 i vejledningen til varetægtsbekendtgørelsen (vejledning nr. 125 af 4. november 2003) at såvel afsonere som varetægtsarrestanter skal have stillet landsdækkende, nyhedsformidlende aviser gratis til rådighed.

Udenlandske indsatte bør "så vidt muligt" have adgang til aviser på deres eget sprog, jf. straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3 og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 3. Af pkt. 199 i vejledningen til varetægtsbekendtgørelsen fremgår det at der – afhængig af andelen af udenlandske indsatte – bør være 1-2 udenlandske nyhedsformidlende aviser gratis til rådighed for de udenlandske indsatte. Denne forpligtelse kan opfyldes ved at etablere en ordning med et bibliotek om at overtage bibliotekets aviser efter en periode. Der kan også stilles udskrifter fra internettet til rådighed.

Det blev under inspektionen oplyst at arrestafdelingen dagligt modtager Kristeligt Dagblad, MetroXpress og Urban som de indsatte kan låne. Hvis de indsatte ønsker andre aviser, henvises de til selv at købe disse via butiksortningen. Arrestafdelingen modtager ingen udenlandske aviser. Det blev oplyst at arrestafdelingen indtil videre havde haft en udenlandsk indsat som fik tilsendt avis hjemmefra, og at en anden udenlandsk indsat ikke ønskede at få avis.

Husordenen indeholder ikke oplysning om de indsattes adgang til aviser. Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 oplyst at de ovennævnte tre aviser dagligt placeres på gelænderet ved toiletterne på hver etage, og at de indsatte således er klar over at de har adgang til disse aviser.

Jeg har noteret mig at arrestafdelingen (på hverdage) modtager gratisaviserne MetroXpress og Urban samt Kristeligt Dagblad som de indsatte kan låne. Jeg lægger til grund at også Kristeligt Dagblad modtages gratis idet jeg er bekendt med at alle kriminalforsorgens institutioner kan ansøge om at få et gratis abonnement på denne avis. I hvert fald Kristeligt Dagblad må betegnes som en landsdækkende, nyhedsformidlende avis.

Kristeligt Dagblad er næppe den avis som hovedparten af de indsatte i arrestafdelingen ville foretrække hvis der blev givet dem et frit valg mellem flere landsdækkende aviser. Jeg går da også ud fra at valget af Kristeligt Dagblad navnlig skyldes at dette dagblad stilles gratis til rådighed for arrestafdelingen.

Jeg går ud fra at arrestafdelingen hvis de indsatte i nogenlunde enighed fremsætter ønske om at der holdes en anden (yderligere) landsdækkende avis, vil overveje et sådant ønske uafhængigt af rent økonomiske overvejelser.

Jeg anmoder arrestafdelingen og direktoratet om at udtale sig herom. Jeg beder også direktoratet om at udtale sig om hvorvidt MetroXpress og Urban kan karakteriseres som landsdækkende aviser.

Jeg har noteret mig det oplyste om at aviserne placeres ved toiletterne hvor de indsatte har deres daglige færden. Jeg beder dog desuagtet arrestafdelingen om at overveje udtrykkeligt at oplyse de indsatte om deres mulighed for at låne disse tre aviser – som jeg går ud fra at de indsatte på skift kan låne med ind i cellen – fx ved en tilføjelse i husordenen herom. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Jeg beder endvidere om en udtalelse vedrørende overholdelse af forpligtelsen til at stille udenlandske aviser gratis til rådighed for udenlandske indsatte.

Arrestafdelingen har, som nævnt under pkt. 3., på alle cellegangene opsat reoler med et mindre udvalg af bøger og tegneserier som udgør afdelingens bibliotek. Det blev oplyst at bogbestanden udskiftes via Københavns Fængsler. I husordenen oplyses de indsatte om at der er en fast bogbestand i arrestafdelingen, og at de indsatte via anmodningsseddel til Københavns Fængslers bibliotekar kan fremsætte ønsker om andre bøger. Der var ikke noget bogkatalog.

Direktoratet for Kriminalforsorgens har i forbindelse med sagen vedrørende inspektion af Statsfængslet ved Nr. Snede tilkendegivet at bogkataloger bør forefindes på alle biblioteker, men at det vil være tilstrækkeligt med jævne mellemrum at udprinte et bogkatalog fra bibliotekets hjemmeside. I sagen vedrørende inspektion af Arresthuset i Holbæk har den bibliotekar der betjener arresthuset, oplyst at der ikke (længere) findes ét bogkatalog, men at der til stadighed udkommer nye kataloger opdelt i genrer. Bibliotekaren anbefalede arresthuset at få en fortegnelse over de bøger som Holbæk Bibliotek udlåner, i genrerne kriminalromaner, rejsebeskrivelser, biografier, gamle danske skønlitterære forfattere og tegneserier, og at kataloger over nyudgivelser inden for alle genrer bliver stillet til rådighed på biblioteket. Denne ordning blev, efter at have været forelagt de indsattes talsmand, umiddelbart iværksat i arresthuset. Direktoratet havde ingen bemærkninger til denne ordning.

I Arresthuset i Nykøbing Falster praktiseres en ordning hvorefter arresthusets personale søger på nettet hvis de indsatte anmoder herom. De indsatte orienteres via et opslag på opslagstavlen om denne mulighed for søgning via bibliotekets hjemmeside, og det er præciseret at søgningen kan omfatte fx specielle bøger, bøger inden for forskellige genrer som fx kriminalromaner, kogebøger, rejsebeskrivelser eller lignende, alle bøger som en bestemt forfatter har udgivet, eller bøger på et specielt sprog eller om et specielt emne. Det fremgår tillige af opslaget at de indsatte vil få en udskrift af det fremfundne. Arresthuset har udarbejdet en vejledning til personalet om fremgangsmåden ved en sådan søgning. Det fremgår (også) af denne vejledning at der kan søges efter alle de kriterier man ønsker, og at den indsatte skal have et print af det fremfundne.

I denne sag er direktoratet anmodet om at komme med bemærkninger til arresthusets ordning, herunder om den efter direktoratets opfattelse er tilstrækkelig til at opfylde kravet om at der bør være bogkataloger til rådighed. Direktoratet har i den anledning spurgt arrestforvareren om biblioteksordningen opfattes som tilfredsstillende for brugerne. Arresthuset har oplyst at de indsatte efter arresthusets opfattelse er tilfredse med ordningen, og at personalet efterkommer de indsattes ønsker om udskrifter af

nyudgivelser fra biblioteket. Direktoratet har herefter udtalt at direktoratet "derfor [finder] ordningen tilstrækkelig til at opfylde kravet om nyheder fra biblioteket".

I en opfølgingsrapport af 11. maj 2005 har inspektionschefen noteret sig det oplyste og har anbefalet arresthuset udtrykkeligt i opslaget at anføre at de indsatte tillige kan få udskrift af en fortegnelse over nyudgivelser inden for alle genrer hvis de ønsker det.

Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 oplyst at Københavns Biblioteksvæsen ikke længere udgiver bogkataloger. Københavns Fængsler har videre oplyst at Københavns Fængsler har ansat en fast faguddannet bibliotekar fra Københavns Biblioteksvæsen 37 timer ugentligt, og at denne bibliotekar via bibliotekets elektroniske register vil finde relevante bøger hvis en indsat i Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel på anmodningsseddel beder om at låne bøger vedrørende et bestemt emne. Københavns Fængsler har tillige oplyst at de indsatte har mulighed for at tale med bibliotekaren i telefonen hvis de anmoder herom via anmodningsseddel. I Vestre Fængsel har indsatte der er i fællesskab, mulighed for sammen med bibliotekaren at søge i det elektroniske register. Københavns Fængsler har anført at fængslet anser ordningen i fængslet for at være generelt velfungerende, og at fængslet derfor ikke "agter ... at ændre servicen".

Københavns Fængsler har tillige anført at fængslet vil tilrette den interne regelsamling. Jeg går ud fra at denne tilretning vil omfatte en præcisering af fremgangsmåden ved bestilling af bøger, herunder oplysning om muligheden for at tale med bibliotekaren i telefonen.

Bogkataloger eller lister/udskrifter over bøger i forskellige genrer kan tjene som inspirationskilde for valg af bestemte bøger, og som anført ovenfor har direktoratet tidligere tilkendegivet at der bør være sådanne kataloger eller lignende til rådighed for de indsatte.

Jeg henstiller på denne baggrund til arrestafdelingen at overveje en løsning for Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel svarende til ordningen i fx Arresthuset i Holbæk eller Arresthuset i Nykøbing Falster, og jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling. Jeg beder samtidig om kopi af husordenen når den er tilrettet.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven og § 80, stk. 3, i den nye varetægtsbekendtgørelse bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til ikke kun aviser, men også tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Ved besigtigelsen af bogskabet i arrestafdelingens bibliotek bemærkede jeg ikke umiddelbart bogtitler på andre sprog end dansk.

Jeg beder arrestafdelingen om at oplyse hvorvidt der blandt bøgerne i arrestafdelingens egen bogsamling findes bøger på andre sprog end dansk og i givet fald i hvilket omfang og på hvilke sprog.

Det tilføjes at jeg fra sagen vedrørende inspektion af Arresthuset i Næstved i 2002 er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke stiller krav om at der i de lokale udmøntninger af den generelle biblioteksaftale kræves et vist antal bøger på fremmedsprog; det væsentlige er at man i arresthuset vurderer om bogbestanden afspejler det behov som de indsatte har – herunder behovet for bøger på fremmedsprog. I sagen er det tilkendegivet at Folketingets Ombudsmand ved inspektioner af arresthuse vil være opmærksom på om behovet for bøger på fremmedsprog er opfyldt i det enkelte arresthus, hvor behovet naturligvis kan veksle fra arresthus til arresthus.

8.12. Information af de indsatte

Jeg modtog forud for inspektionen arresthusets husorden som jeg går ud fra findes på cellerne. I husordenen henvises i øvrigt overordnet til regelsamlingen for Køben-

havns Fængsler for så vidt angår punkter som ikke er beskrevet i husordenen, og det fremgår at de indsatte kan låne diverse regelsamlinger.

De indsatte informeres tillige ved forskellige opslag på opslagstavlen.

Det fremgår af svaret i spørgeskemaet at husordenen var ved at blive oversat til engelsk.

8.13. Undersøgelse af de indsatte og deres celler

Der er i husordenen et afsnit der beskriver de nærmere regler om visitation under ophold i arrestafdelingen. Det fremgår heraf at samtlige indsatte og deres celler rutinemæssigt vil blive visiteret efter afdelingslederens anvisning, og at der dagligt vil være eftersyn af samtlige celler og fællesarealer. Der er tillige oplysning om at der derudover kan blive tale om visitation på mistanke efter gældende regler.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 1, kan institutionen undersøge hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder når den indsatte indsættes i institutionen (nr. 1), hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter (nr. 2), før og efter besøg (nr. 3) og før og efter fravær fra institutionen (nr. 4). Opregningen er ikke udtømmende.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen at den også indeholder hjemmel til rutinemæssige undersøgelser af enkelte opholdsrum eller hele afdelinger og stikprøvevis undersøgelser af grupper af indsatte, dvs. selv om der ikke foreligger en konkret mistanke om uretmæssig besiddelse hos nogen bestemt(e) indsat(te).

En af de indsatte som der var samtale med, oplyste bl.a. at han under sin varetægtsfængsling i isolation blev visiteret både før og efter besøg af blandt andet sin advokat og i forbindelse med fremstilling i retten. Jeg har endvidere tidligere modtaget en

konkret henvendelse vedrørende forholdene i arrestafdelingen hvori det bl.a. var anført at der sker visitation flere gange om dagen af de indsatte, herunder før og efter toiletbesøg.

Jeg går ud fra at der sker undersøgelse af den indsatte person i de situationer der er opregnet i straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 1. Jeg anmoder dog afdelingen om at oplyse nærmere om praksis med hensyn til rutinemæssig undersøgelse af den indsatte person efter denne bestemmelse, herunder om der sker en sådan undersøgelse ved ethvert fravær fra afdelingen. Jeg anmoder desuden afdelingen om at oplyse om der i andre situationer end de udtrykkeligt nævnte altid/rutinemæssigt sker undersøgelse af den indsatte person, fx før og efter toiletbesøg.

9. Samtaler med indsatte

Inspektionschefen og jeg havde som tidligere nævnt samtaler med 12 indsatte. Samtalerne omfattede også generelle forhold i arrestafdelingen. Foruden de spørgsmål som er medtaget under de relevante punkter ovenfor, rejste de indsatte følgende spørgsmål:

9.1. Støjniveau

Nogle af de indsatte klagede over støjniveauet i arrestafdelingen; en af dem tilkendegav at han på grund af støjniveauet var nødt til at have ørepropper i ørerne hele døgnet. Den indsatte er senere blevet flyttet fra afdelingen.

Som eksempler på støj nævnte de indsatte støj fra gården, herunder om natten fra pallevogne der kører ind og ud af gården, fra gangarealerne og fra politiets festlokaler i bygningen ved siden af.

Under den afsluttende samtale med ledelsen bekræftede ledelsen at der er et generelt problem med støj i og omkring fængslet. Ledelsen oplyste at der var indkøbt ørepropper til samtlige indsatte. Ledelsen havde talt med politiet om støjproblemerne og

påtalte støjen. Jeg tilbød at rette henvendelse til politiet om støjproblemerne, men ledelsen ville gerne endnu engang forsøge at løse problemet.

Jeg bad Københavns Fængsler om at underrette mig om hvad der skete i anledning af den fornyede henvendelse til politiet. I den anledning har jeg modtaget kopi af et brev af 5. april 2004 til en af de indsatte der klagede over støjproblemer. Det er heri anført at støjgenerne bl.a. stammer fra politiets køretøjer hvilket Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er uden skyld i. Blandt andet på denne baggrund meddelte inspektionen at den ikke foretog sig mere vedrørende dette forhold.

Da der ifølge de oplysninger som jeg modtog under inspektionen fra både de indsatte og ledelsen, er et generelt problem med støjniveauet i afdelingen, bør dette problem efter min opfattelse søges løst uanset at Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel er uden skyld i årsagen til støjproblemerne. Jeg henstiller derfor til afdelingen at kontakte politiet med henblik på en løsning af det generelle problem med støj fra politiets biler mv., herunder om natten. Jeg gentager mit tilbud om selv i givet fald at rette henvendelse til politiet.

9.2. Udlevering af dvd'er mv.

Nogle af de indsatte klagede over at det ikke var muligt at få indleveret dvd'er mv. under opholdet i arrestafdelingen, men alene at købe disse gennem arrestafdelingen. Det blev i den forbindelse bemærket at de indsatte ikke ved indsættelsen får at vide at de kan medbringe dvd'er mv. og at ikke alle har råd til at købe dvd'er mv. under opholdet i arrestafdelingen.

Det fremgår af husordenen for arrestafdelingen at de indsatte på cellen må være i besiddelse af i alt 30 enheder tilsammen af cd'er (dvd'er) og spil til spillemaskinen. De indsatte kan ved indsættelsen medbringe cd'er og spil (som visiteres før udlevering), men sådanne genstande kunne ikke udleveres senere i forbindelse med besøg mv. Der er mulighed for at købe cd'er eller spil gennem butikken.

Københavns Fængsler har i brevet af 13. april 2005 oplyst at husordenen er rettet således at originale cd'er kan indleveres ved besøg eller via indleveringen på Vestre Fængsel efter indsættelsen i arrestafdelingen.

Jeg har noteret mig at det nu tillige er muligt for de indsatte at få udleveret originale cd'er efter indsættelsen, og at husordenen er ændret på dette punkt.

Det tilføjes at jeg er bekendt med at en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter for såvel direktoratet som politiet har behandlet spørgsmålet om modvirkning af varetægtsarrestanters uønskede kommunikation, herunder ved hjælp af cd'er. Direktoratet er i en anden sag anmodet om at underrette mig når direktoratet har taget stilling til arbejdsgruppens indstilling, som jeg fra dagspressen er bekendt med er afgivet.

Den under pkt. 8.6. nævnte konkrete klage omfatter tillige en klage over ventetid i forbindelse med indkøb af dvd'er gennem arrestafdelingen. Af Københavns Fængslers svar fremgår det at afdelingslederen havde tilbudt at gå i byen for den pågældende for at købe de ønskede dvd'er.

Jeg går ud fra at dette konkrete tilbud også vil kunne omfatte andre indsatte hvis der er problemer med at skaffe filmene gennem afdelingens butik.

9.3. Tid for besvarelse af kald

Nogle af de indsatte klagede over at der går lang tid for besvarelse af kald fra de indsatte, fx i forbindelse med ønske om at komme på toilettet eller efter benyttelse af toilet- og baderummene hvor de indsatte er låst inde under benyttelsen.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at der undtagelsesvist kan gå op til maksimalt et kvarter, og at ventetid som regel skyldes at personalet er bundet af andre opgaver. Afdelingslederen kan på sin pc-skærm overvåge gangarealerne og der-

med se hvorfra et kald kommer, og hvor lang tid der går før personalet er fremme. Afdelingslederen tilkendegav samtidig at der ikke må gå mere end et kvarters tid før et kald besvares.

På baggrund af disse oplysninger mener jeg ikke at jeg har grundlag for at foretage mig mere vedrørende den generelle klage over at der går for lang tid før kald besvares, men jeg går ud fra at ledelsen ville gøre personalet bekendt med klagen.

9.4. Udlevering af billeder hvor de indsatte selv er på

Nogle af de indsatte klagede over at det ikke er tilladt de indsatte at få udleveret billeder hvor de selv er på.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at denne regel – som også gælder i Vestre Fængsel – er begrundet i risikoen for misbrug (efter det oplyste risikoen for forfalskning af identifikationspapirer).

Der er – som jeg forstår det – tale om et generelt forbud som omfatter alle billeder hvor de indsatte selv er på, uanset størrelsen af billedet og vinklen hvorfra billedet er taget. Der skal således ikke foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Af vejledningen til genstandsbekendtgørelsen fremgår det at fotografier normalt bør kunne udleveres (nu pkt. 25 i vejledning nr. 22 af 17. marts 2005).

Inden jeg tager endeligt stilling til dette forhold, beder jeg om direktoratets bemærkninger til den nævnte interne regel.

9.5. Tidspunkterne for afvikling af aktiviteter

Som allerede nævnt klagede en af de indsatte over at han ikke havde nogen mulighed for at planlægge sin dag for så vidt angår blandt andet telefonering (jf. herom pkt. 8.9), afvikling af gårdtur, benyttelse af kondirum og bad. Han oplyste at den indsatte om aftenen kan udfylde en anmodningseddél hvor det skal angives om den indsatte

ønsker bad, gårdtur, kondi mv. den kommende dag, men at de indsatte ikke ved hvornår de forskellige ønsker vil blive afviklet i løbet af dagen.

Ledelsen oplyste at de indsatte på den anmodningsseddel de udfylder (nu om aftenen i stedet for om morgenen), har mulighed for at fremsætte ønske om et bestemt tidspunkt for afvikling af en aktivitet (hvad også fremgår af husordenen for så vidt angår telefonering, jf. pkt. 8.9.), og at personalet, jf. også dette punkt, så vidt muligt tilstræber at opfylde de angivne ønsker. Jeg fik som tidligere nævnt under inspektionen (til illustration af dette forhold) udleveret aktivitetslister fra den 12. december 2004 som de enkelte indsatte har udfyldt, og en samleliste som personalet har udfyldt på baggrund heraf. Der er tale om fortrykte standardanmodningssedler der udleveres til de indsatte hver dag, og hvorpå de indsatte kan afkrydse om de ønsker bad, at telefonere mv. Det fremgår af de udfyldte sedler at de indsatte i nogle tilfælde har angivet et ønsket tidspunkt.

Idet jeg som nævnt under pkt. 8.9. har noteret mig at personalet så vidt muligt tilstræber at opfylde de indsattes ønsker med hensyn til tidspunktet for afvikling af en aktivitet, har jeg ikke grundlag for at foretage mig mere vedrørende klagen over dette punkt. Da den indsatte som rejste spørgsmålet, imidlertid tilsyneladende ikke var opmærksom på muligheden for at angive et ønsket tidspunkt, går jeg ud fra at det vil blive overvejet at gøre opmærksom på denne mulighed i de fortrykte sedler. Jeg går endvidere ud fra at de indsatte orienteres hvis et ønsket tidspunkt ikke kan imødekommes.

Da hverdagen er flydende i arrestafdelingen, anmoder jeg tillige arrestafdelingen om at oplyse om de indsatte der ikke har ønsket et bestemt tidspunkt, oplyses om hvornår afviklingen af aktiviteten forventes at ske.

10. Opfølgning

Jeg beder arrestafdelingen om at sende de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

11. Underretning

Denne rapport sendes til Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, Københavns Fængsler, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arrestafdelingen.

Hans Gammeltoft-Hansen